

TEMA

UNG KVINDE I TECH

Drømmen gik i stykker

► SIDE 20

CUPP:
Kritisk fokus
på politiet

► SIDE 26

PROSA

10.963.338.398,97 kr.

Så meget blev der i 2022 faktureret inden for it-løsninger i det offentlige.

34

Go' nat, og sov godt

ZZZZZZzzzzz: Dårlig søvn kan føre en stribe af dårligheder med sig – for eksempel stress, et hæmmet immunforsvar og tristhed. Men hvordan sikrer du dig, at du sover godt? Søvnekspert Birgitte Hinz giver sine bedste råd.

Prosabladet, Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V, telefon 33 36 41 41

[prosa.bladet@prosa.dk]

Redaktion:

Ansvarshavende redaktør Nicolai Scharling.

Journalist Maria Trustrup.

Korrektur: Lene Jensen.

Udkommer næste gang: 10. januar 2024

Deadline for debatindlæg: 13. december.

Redaktionsudvalg:

Christian A. Christensen (formand),

Peter Ussing, Dorte Hoffmann, Erik Dahl

Klausen, Mikkel Jørgensen og Aleksander B.

Bierbaum. [redaktionsudvalg@lister.prosa.dk]

Design og grafisk produktion:

vahle+nikolaisen

Forsidefoto:

Jakob Boserup

< FUNFACTS >

2.485

virksomheder. Så mange it-virksomheder leverede ydelser til det offentlige sidste år.

4,5 MIA.KR

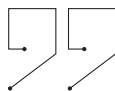
Så mange penge brugte det offentlige på it-konsulentytelser i 2022.

TEMA

Diversitet i tech

Direktøren taler ud

Mette Kaagaard er direktør for Microsoft i Danmark og blander sig flittigt i samfundsdebatten. Særligt når det handler om at få flere kvinder ind i tech, rumme udlændinge i branchen og møde de nye generationer ud fra deres måde at se karriere på. Hun maner frygten for, at AI kan koste it-job, i jorden.

Ro på. Jeg ser ikke nogen blive erstattet.

– Mette Kaagaard om AI og it-faget

16

PRESSEFOTO

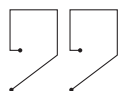
04 Løngaaab
Kvinder tjener mindre end mænd – blandt PROSAs medlemmer er løngabet dog mindst.

06 Hvert femte job?
I 2025 vil AI kunne overtage 20 procent af danskernes arbejdsopgaver. Det vurderer McKinsey.

12 It mod katastrofer
Forskning: Digitale værktøjer skal hjælpe Ghana.

34 AI Pin og Moon walkers
Mirza Cirkanagic om næste års gadgets.

37 Restferie
Hvis du har ferie til gode, skal du have styr på afviklingen inden nytår.

For mig er computeren et meget undervurderet kunstnerisk værktøj.

– Andreas Refsgaard, digital kunstner og kreativ koder

FOTO: PRIVAT

30

Vi gaber stadig en smule i PROSA - men heldigvis ikke så højt som flertallet

På dagen hvor dette PROSA-blad udkommer, befinder vi os midt imellem dagen for "Kvindernes Sidste Arbejdsdag" og dagen for "PROSA-it-kvindernes Sidste Arbejdsdag".

Løngabet for PROSAs medlemmer mellem mænd og kvinder er heldigvis næsten halvanden måned kortere end gennemsnittet for alle fag.

Den 14. november markerede vi "Kvindernes Sidste Arbejdsdag" - det er dagen, hvor kvinder ikke skulle arbejde mere, hvis de fik det samme i løn som mænd. I hvert fald hvis man kikker på gennemsnitslønnen, løngabet udgør ifølge Danmarks Statistik 12,4 procent.

En meget vigtig måde netop at fortælle og billedliggøre forskellen mellem kønnene på. At skabe fokus på en generel uretfærdig, der skal rettes op på.

De store indtog af kvinder på det danske arbejdsmarked skete for mere end 50 år siden, i dag udgør kvinder cirka halvdelen af arbejdsstyrken, lidt mere på uddannelsesinstitutionerne, og ligelønsloven giver kvinder og mænd ret til lige løn. Alligevel er løngabet her i 2023 en realitet; derfor sætter vi sammen med andre fagforeninger fokus på problemet.

Når vi undersøger "Kvindernes Sidste Arbejdsdag" i it-branchen, ser det betydeligt bedre ud. Generelt er der et løngab på 7,6 procent, men hvis vi ser på

PROSA-medlemmer, er vi helt nede på 1,5 procent, hvilket svarer til, at PROSAs it-kvinder har sidste arbejdsdag 26. december.

Det er virkelig en stærk præstation, som fortjener et stort skulderklap til alle involverede på it-arbejdsmarkedet. Det er noget, vi virkelig kan være stolte af.

Selvfølgelig betyder det ikke, at du ikke kan støde på lokale udfordringer med ligeløn. Hvis du oplever det, så ring til PROSA.

Her er både gode råd til lønsamtalen, og vi kan også undersøge, hvordan vi kan fremme mere åbenhed om lønforholdene på din arbejdsplads, da vi ved, at dette kan være med til at sikre ligeløn. PROSAs årlige lønstatistik kan også være til hjælp for dig, her kan du se, hvad du bør få i løn.

Hvis du arbejder i en virksomhed med mere end 35 lønmodtagere, heraf mindst ti af hvert køn med samme arbejdsfunktion, findes der kønsopdelte lønstatistikker. Disse kan selvfølgelig være nyttige, hvis du er i tvivl om ligelønnen på din arbejdsplads. ▀

Vi er helt nede på 1,5 procent løngab, hvilket svarer til, at PROSAs it-kvinder har sidste arbejdsdag 26. dec.

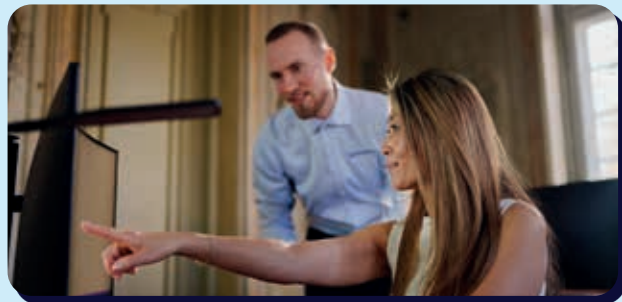
Få sikret uddannelsesbudgettet i 2023 til fremtidige IT-kurser

Certificeringspakker

Få op til 30% rabat på kurser og exams, når du booker en certificeringspakke i år - og deltag når du vill!

Power BI Data Analyst | Python Certified Developer
SQL Certified Developer | Certified Ethical Hacker
Azure Administrator | M365 Endpoint Administrator

Står I med et ubrugt uddannelsesbudget fra 2023, så få glæde af det til næste års IT-kurser

Det får du hos SuperUsers

- Erfarne instruktører hvor formidling og faglighed er i top
- Unikke læringsomgivelser med hands-on og networking
- Praktisk viden du kan tage med direkte i din hverdag
- Afholdelsesgaranti så du trygt kan planlægge kalenderen
- Fysiske IT-kurser på dansk i Hillerød og Aarhus

20 DAGE	30 DAGE	50 DAGE	75 DAGE	100 DAGE
BETAL FOR 15 DAGE	BETAL FOR 22 DAGE	BETAL FOR 34 DAGE	BETAL FOR 50 DAGE	BETAL FOR 63 DAGE
GRATIS 5 DAGE	GRATIS 8 DAGE	GRATIS 16 DAGE	GRATIS 25 DAGE	GRATIS 37 DAGE
MERTID 33% GRATIS	MERTID 36% GRATIS	MERTID 47% GRATIS	MERTID 50% GRATIS	MERTID 59% GRATIS
PRIS 72.000,- <small>PRIS UDEN MERTID</small>	PRIS 102.000,- <small>PRIS UDEN MERTID</small>	PRIS 160.000,- <small>PRIS UDEN MERTID</small>	PRIS 234.000,- <small>PRIS UDEN MERTID</small>	PRIS 298.000,- <small>PRIS UDEN MERTID</small>

Kursusklippekort

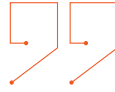
Invester i et større antal kursusdage på én gang og få det maksimale ud af uddannelsesbudgettet.

- Op til 59% flere kursusdage for pengene
- To års fremtidssikring af årets kursusbudget
- Deles på tværs af afdelinger og kolleger
- Kan bruges på alle IT-kurser afholdt hos SuperUsers a/s

Glædelig jul fra os i SuperUsers

- / OPENAI
- / ID-TEGNEBOG
- / ELON MUSK
- / COOKIES

Den grundlæggende problematik på mange arbejdspladser er dårligt lederskab.

- Bo Netterstrøm, overlæge og ekspert inden for stress, til TV 2

<DIGITALT ID>

Europæisk id-tegnebog på vej

Onogle år vil danskerne få adgang til en digital id-tegnebog, der vil fungere på tværs af EU-landene. Det ligger fast, efter at EU-landene er blevet enige om at skabe den digitale tegnebog, som skal stilles til rådighed for alle EU-borgere. "Den digitale id-tegnebog vil gøre det nemmere for alle danskere at bekræfte deres identitet, signere aftaler og logge ind på digitale tjenester", siger tidligere digitaliseringsminister Marie Bjerre [V]. Man vil for eksempel kunne gemme sit digitale kørekort i den nye id-tegnebog, og det vil så være gyldigt i hele EU. ■

<CHATBOT>

Elon Musk lancerer humoristisk chatbot

En ny AI-chatbot har set dagens lys, og denne gang er der tale om en humoristisk chatbot, der har et kækt svar til dine spørgsmål. Chatbotten hedder Grok, og det er Elon Musk, der står bag løsningen. Ifølge Elon Musk elsker Grok at være sarkastisk, og chatbotten vil tilmed svare på spørgsmål, som andre AI-chatbots afviser, lyder det. Grok er i første omgang blevet lanceret i en betaversion, men vil på et tidspunkt blive tilgængelig for alle betalende X-brugere. ■

$s \ n \ qubits =$
 $1 \ bits = 2 \ n \ b$
 $1 \ qubits = 2$
 $ts = 2 \ n \ bits$
 $2 \ n \ bits \ n \ qu$

FOTO: GENERERET MED MIDJOURNEY

<OPENAI>

Førte tech-gennembrud til fyring af Sam Altman?

Det var angiveligt et brev fra en gruppe forskere og ansatte hos OpenAI, der fik bestyrelsen i selskabet til at fyre topchef Sam Altman, skriver Reuters. I brevet fremgik det, at OpenAI havde haft et gennembrud i forhold til arbejdet med kunstig intelligens, så teknologien også kan løse matematiske opgaver. Gennembruddet betyder potentielt, at computere vil udgøre en trussel mod menneskeheden, lød det. Bestyrelsen mente også, at Sam Altman var blevet svær at kontrollere. Som bekendt blev Sam Altman fyret, men vendte efter få dage tilbage til OpenAI, som i samme ombæring fik en ny bestyrelse. ■

<COOKIES>

Påbud til Meta og Google

Cookieløsningerne på Metas danske Facebook-side og det danske Google-site lever ikke op til lovgivningen. Det står klart, efter at Digitaliseringsstyrelsen har lavet et tilsyn med hjemmesiderne, og derfor har styrelsen nu givet Meta og Google et påbud om at rette op på manglerne. Påbuddet betyder blandt andet, at de to selskaber skal give brugerne en umiddelbar adgang til at trække deres samtykke til cookies tilbage på hjemmesiderne. ■

<KUNSTIG INTELLIGENS>

AI kan overtage 20 procent af danskernes arbejde

Allerede i 2025 vil kunstig intelligens kunne overtage en femtedel af danskernes arbejdsopgaver. Det vurderer McKinsey i en ny rapport, skriver Børsen. Ifølge McKinsey vil ni ud af ti danskere kunne få frigjort en hel arbejdsdag hver uge, fordi en del af arbejdet kan klares af chatbots som ChatGPT. Konsulenthuset påpeger også, at AI vil kunne øge velstanden i Danmark med 230-290 mia. kr. ■

<CYBERANGREB>

Kæmpe angreb mod energisektoren

D maj blev 22 danske forsyningselskaber ramt af et omfattende cyberangreb, fortæller Green Power Denmark, der er energisektorens brancheorganisation. Angrebet blev afværget af sensorer hos SektorCert, der er forsyningselskabernes cybercenter, men det store angreb var tæt på at lamme el-, vand- og varmforsyningen i Danmark. "Det her er det tætteste, vi har været på, at fjendtlige aktører har kunnet slukke for vores el, varme og vand", siger Jørgen S. Christensen, der er teknologidirektør i Green Power Denmark. Han uddyber, at der er tegn på, at en statslig aktør kan være involveret i angrebet, men vil ikke pege på, hvem der er tale om. ▀

<STRESS>

Stress koster 16,5 milliarder

Hvert år koster stress de danske arbejdspladser 16,4 milliarder kroner. Det viser en ny undersøgelse, som forskere på Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) har foretaget blandt flere end 50.000 stressramte medarbejdere i danske virksomheder. Ifølge undersøgelsen kan fravær på grund af stress omregnes til 37.335 fuldtidsstillinger. "Den grundlæggende problematik på mange arbejdspladser er dårligt lederskab, hvilket ofte er den direkte årsag til stress", siger Bo Netterstrøm, overlæge og ekspert inden for stress, til TV 2. Undersøgelsen får samtidig Bo Netterstrøm til at kritisere regeringens udmeldinger om, at danskerne skal arbejde mere: "I de yngre årgange, hvor man har mindre børn, er det altså sin sag ikke at gå ned med stress, hvis man har fuldtidsarbejde", siger han. ▀

<AULA>

Rigsarkivet dropper Aula-beskeder

Rigsarkivet kommer alligevel ikke til at gemme uformelle beskeder, som lærere, pædagoger og forældre har sendt til hinanden på Aula. I september meldte Rigsarkivet ellers ud, at alle beskeder på Aula skulle gemmes til eftertiden, men nu fremgår det af en redegørelse, at Rigsarkivet har genovervejet bevaringsværdien, og derfor vil uformel kommunikation ikke blive arkiveret. "Vi skal ikke gemme alt, bare fordi vi kan", siger kulturminister Jakob Engel-Schmidt [M]. En arbejdsgruppe skal nu undersøge, hvordan man kan opdele formel og uformel kommunikation på Aula, så det kun er førstnævnte, der bliver gemt. ▀

ILLUSTRATION: VECTEEZY.COM

<KARRIERE>

Her vil danske it-professionelle helst arbejde

Google, Microsoft og Lego. Det er de tre virksomheder, som scorer højest i analysehuset Universums årlige hitliste, der viser, hvor danske it-professionelle helst vil arbejde. I topti finder man også selskaber som Apple, Novo Nordisk og Ørsted. Digitaliseringsstyrelsen rykker også ind i topti og lander på en niendeplads – mod en 13.-plads i 2022 – og spiludvikleren Blizzard springer hele 17 pladser fra en 25.-plads i 2022 til en ottendeplads i år. ▀

DIGITALISERINGSSTRATEGI SVIGTER PIGERNE

Små 800 millioner kroner til 25 it-initiativer de næste fire år og teknologiforståelse som valgfag fra 7. klasses trin. Sådan lyder regeringens nye digitaliseringsudspil.

- Jeg havde håbet på meget mere. Særligt i skolerne. Vi svigter faktisk rigtig mange børn og unge på den her måde. De skal fremover konkurrere i en højdigitaliseret, AI-præget virkelighed, hvor grundforståelse og kendskab til it og AI er fundamentet under snart sagt alt, siger PROSAs formand, Niels Bertelsen. Han er dog glad for, at regeringen har lyttet til blandt andre PROSA noget af vejen.
- Men jeg er skuffet over, at de ikke tør tage det nødvendige skridt. Valgfag betyder, at vi taber rigtig mange, særligt piger, med hensyn til at erhverve sig nogle af de vigtigste værktøjer til at begå sig fremover. Det burde være et obligatorisk, selvstændigt fag og indgå allerede fra 3. klasses trin. Ellers skaber vi a- og b-hold allerede fra skoletiden, fortsætter Niels Bertelsen.

Regeringen udtaler selv, at initiativerne "skal være med til at løse de største udfordringer, vi står over for i vores samfund". I forhold til indholdet er det næsten selvmodsigende. Vi skal op på et helt andet niveau, hvis regeringens ord skal give mening, siger Niels Bertelsen.

770.100.000

Så mange kroner har regeringen afsat til den nye digitaliseringsstrategi over de næste fire år.

<IT-ÅRET>

Travlt og hektisk it-år

2 023 har været året, hvor behovet for politisk handling, beskyttelse af borgerne og et løft af uddannelserne er blevet ekstra presserende, specielt når det handler om AI-bølgen.

Det fastslår formanden for de it-professionelles fagforening, Niels Bertelsen.

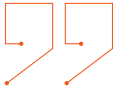
- Det har været et år, hvor vi heldigvis har fået taget hul på meget vigtige debatter, også politisk, om konsekvenserne af digitalisering og om AI. AI er faktisk årets ord og en af overskrifterne på 2023. Og det kan ikke gå hurtigt nok. McKinsey har eksempelvis vurderet, at hvert femte job er i risiko for at blive erstattet af kunstig intelligens, siger PROSA-formanden.

Han fortsætter:

- Årets startede godt. Vi fik endelig det digitaliseringsministerium, vi har efterlyst i PROSA, og som kan skabe en smule samling på det næsten absurde kludetæppe af apps og systemer, som borgere og offentligt ansatte skal trækkes med. Vi fik også et digitaliseringsudvalg i Folketinget til at skærpe fokus på digitalisering, siger Niels Bertelsen.

Han er dog ved årets udgang ikke helt imponeret af resultatet så vidt.

Den nye digitaliseringsstrategi er ikke imponerende og alt for spinkel og uambitiøs. Det er et skridt på vejen, men et alt for lille skridt. Jeg kunne godt tænke mig, at ministeriet markerede sig stærkere. Det vil PROSA gøre sit til i 2024. Vi har brug for et ministerium,

Det koster milliarder, og de dygtige it-folk, som laver systemerne, står med umulige opgaver.

— Niels Bertelsen

Tekst >
Nicolai Scharling

som sætter store og vitale dagsordener inden for it, AI og digitalisering, fortæller Niels Bertelsen.

Realisme og læring, tak

Behovet ses ifølge formanden tydeligt med blandt andet AI's fremkomst og det store kaos i Vurderingsstyrelsen og Skat.

- Vi skal saftsuseme til at lære af de her fejl, hvor vi med ret komplekse strukturer og parametre mister overblikket over, hvad det egentlig er, systemet skal kunne udføre. Det koster milliarder, og de dygtige it-folk, som laver systemerne, står med umulige opgaver, fordi politikere og embedsværk ikke har været realistiske eller ønsker magi og mirakler uden at levere grundlaget, siger Niels Bertelsen.

- Det er afgørende, at vi begynder at lære. Der er efterhånden en hel kirkegård af systemer, som i princippet var dømt til at fejle allerede fra starten. Det må gerne være slut fremover, fastslår PROSA-formanden.

Fantastisk værktøj - skal tøjles

Det har som nævnt været året, hvor AI er årets ubestridte ord - ikke mindst takket være ChatGPT's gennembrud.

- AI er et helt fantastisk værktøj og kan hjælpe med at løse store udfordringer, fremme sundhed og skabe enorm værdi. Men AI skal tøjles, så det netop bliver en hjælp. Lidt ligesom Asimovs robotlove om, at mennesker ikke må skades, og at ordrer fra mennesker kun må adlydes, så længe de ikke skader andre mennesker. Det er nogle enorme muskler, som vi slipper løs, og som kan misbruges, hvis ikke vi har fælles regelsæt for at tøjle dem og beskytte borgerne og i øvrigt lærer at bruge dem bedst muligt. Her er en EU-act helt central, siger Niels Bertelsen. ▀

Det skete også i 2023

Væsentlige it-politiske ting fra året, der gik, set med PROSA-formandens briller:

- Algoritmeledelses-debatten. PROSA har fået sat fokus på behovet for at få defineret regler for algoritmeledelse. Der skal findes regelsæt for, hvordan arbejdsgiverne vil bruge de her værktøjer, så de tager hensyn til den ansatte og beskytter den ansatte.
- GDPR fyldte fem år. Det fejrede vi med huskekage i PROSA. GDPR er en sejr og værd at fejre. Det giver et større fokus på private data og at tøjle de store tech-virksomheders brug af data. PROSA arbejder løbende for endnu bedre databeskyttelse.
- Styrket cybersikkerhed og mere privacy. PROSA har sat fokus på netop sikkerhed og -beskyttelse. Politikerne bredt er blevet meget mere bevidste om, hvor fundamentalt det er at have hånd i hanke med, hvad der sker i cyberspace og digitalt. Den kamp og det arbejde fortsætter.
- Skærpet interesse for it-uddannelser. PROSA har været med til at sikre, at de uddannelser, der udbydes, er i takt med tid og udvikling. Især fordi det går så stærkt. I den forbindelse ser vi gerne, at datamatikeruddannelsen blive en professionsbachelor. Kønsforskellen skal udjævnes yderligere. Det arbejder vi løbende for.
- Aula gemmer ikke uformelle samtaler. Helt klart en sejr for privacy og databeskyttelse, at Rigsarkivet efter massiv kritik fra blandt andre PROSA opgav at gemme Aulas samtaler. Det viser, at vi har en gryende forståelse centralt for beskyttelse af folks private data.
- PROSA tegner historisk overenskomst på 30-timers arbejdsuge med it-startup. Det bliver den første af en forhåbentlig længere række af overenskomster med det indhold.
- Fokus på chatkontrol. Her har PROSA sammen med andre organisationer løftet vigtig mærkesag.
- Fokus på giganternes brug af nudging og dark patterns til at skabe afhængighed på sociale medier. PROSA har været med til at sætte fokus på de negative konsekvenser, særligt for de unge. Det vil vi fortsætte med.
- Løbende udjævning af løngab mellem køn. Heldigvis er løngabet for PROSAs medlemmer langt under de næsten 12 procent, som gør sig gældende på det samlede arbejdsmarked. Det er dog en sag, vi fortsat vil fokusere på, så den sidste forskel også forsvinder.
- Beskyttelse af ansatte med diagnoser og et rummeligt arbejdsmarked. En sag, som PROSA har rejst og fortsat vil forfølge.
- Grøn it og AI. Løbende fokus på at begrænse klimaaftryk. AI og it er desværre storleverandører af en af fremtidens største udfordringer og en accelerator af klimaforandringerne. Vi skal have indført helt andre og grønne måder at dække det eksplosivt voksende energiforbrug på.

Big AI-tech vil disrupte menneskeheden

Kim Escherich

Teknologi-etisk rådgiver og ekspert i digitalisering, dataetik og strategi

Fra tid til anden kan man have en fornemmelse af, at der er systemiske sammenhænge i verden, som bare gør alting værre. At menneskeheden gang på gang konstruerer systemer og metoder, som er dømt til at dø, fordi de forøger hastigheden, skaber konkurrence og ultimativt ender med at destruere sig selv. Men vi ser det først, når det er for sent.

Tag et banalt eksempel: skønhedsfiltre på Instagram. Det er jo fedt at være smuk, så du slår selvfølgelig filtret til. Så ser du bedre ud end de andre. For et øjeblik. De andre gør nemlig det samme, og pludselig ligner ingen sig selv længere. Så vi er tilbage ved udgangspunktet — bare i en dårligere udgave af os selv.

Moloch

Så sig hej til Moloch. Dæmonen for spilteoretiske situationer hvor alle ender som tabere. Omtalt i bibelske kilder som en guddom, hvortil man ofrede sine børn.

Men digitalisering, AI og de deraf afledte adfærdsmæssige effekter, som vi i stigende grad oplever, når det begynder at gå galt, omtales i stigende grad som Moloch. Senest af videnskabsformidleren Liv Boeree i sine analyser af alt fra netop skønhedsfiltre til samfundsmæssige konsekvenser af AI. Men også i digtet "Howl" af Allen Ginsberg i 1960'erne og selv i filmklassikeren "Metropolis" fra 1927.

Moloch-tilstanden beskrives som et system med multiple aktører, hvor alle i konkurrence er drevet af simple mål — og hvor alle ender som tabere.

Der er masser af klassiske eksempler fra den fysiske verden. Eksempelvis overfiskning, hvor fiskere fisker

havet tomt for fisk. Eller landbruget, der pøser gift på markerne, så bierne dør, og planterne ikke længere kan bestøves. Og så fremdeles. De virker idiotiske, men vi gør det igen og igen.

Der hvor det går virkelig galt, er dog i den digitale verden. Et prominent eksempel på Moloch er sociale medier, hvor alle de mange millioner aktører i et "attention game" ender med at bekæmpe hinanden, og algoritmerne kommer til at fremhæve vrede over alt andet — fordi netop vrede er den følelse, som skaber mest interaktion.

Eller medierne, som i stigende grad har opbygget forretningsmodeller baseret på samme tænkning, men hvor konsekvensen er blevet clickbait-overskrifter, fokus på det virale og ikke videre intelligente virkemidler i jagten på opmærksomhed, mens vi som medieforbrugere oplever, at kvaliteten tordner mod afgrunden.

Eller i hele AI-industrien, hvor vi for øjeblikket oplever et våbenkapløb, hvor alle skal kunne præstere den mest intelligente, retvisende og effektive AI for at vinde konkurrencen, men hvor ingen evner at stoppe op for at tænke sig om, og vi måske derfor en dag ender med at have begået en stribe katastrofale fejl.

Kan vi så gøre noget ved det? Det er svært, da Moloch-tilstanden jo tilsyneladende er en integreret del af kapitalismen, hvor den slags ofte sker.

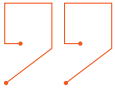
Men der er alligevel et håb: Lærer vi - som vågne og kritiske tænkere — at se disse sammenhænge på et tidligt tidspunkt, bliver vi bedre til at stoppe op, før selvdestruktionen indtræder. Og er der nok af os, der ser og forstår, at vi er på vej mod afgrunden, kan vi klart gøre en forskel. ▀

0 1 0 0 1 1 1 1
1 0 1 0 1 1 1 0
0 0 1 1 0 0 0 1
1 1 1 0 1 0 0 0
1 1 0 0 1 1 0 1
0 0 1 0 0 0 1 1

MENNESKERETTIGHEDER

I næste nummer skriver Rikke Frank Jørgensen, seniorforsker ved Institut for Menneskerettigheder.

Algoritmerne kommer til at fremhæve vrede over alt andet - fordi netop vrede er den følelse, som skaber mest interaktion.

Foto >
Wikipedia

Ny forskning:

Digitalt nødberedskab

HvemHvadHvorfor

Tekst >

Maria Trustrup

Foto >

Jari Kickbusch

Alena Thiel,

antropolog og forsker ved IT-Universitetet, hvor hun leder Mundi-projektet.

Mundi-projektet skal undersøge, hvordan myndigheder kan bruge digitale værktøjer, når naturkatastrofer og andre kriser rammer.

Projektet tager udgangspunkt i data fra Ghana, som er et af de mest digitaliserede lande i Vestafrika. Landet er samtidig presset økonomisk og er i høj risiko for at blive ramt af naturkatastrofer.

Hvad?

Den ghanesiske katastrofehåndtering står over for betydelige udfordringer. Landet er på ingen måde fattigt på data, men de økonomiske ressourcer er utroligt knappe – så hvordan sikrer man, at ressourcerne bliver brugt bedst muligt? Mit projekt undersøger, hvordan de ghanesiske myndigheder bruger digitale teknologier til at foretage de bedst mulige vurderinger og beslutninger i meget usikre nødsituationer. Jeg kigger især på, om overgangen til digital rapportering og analyse kan fremskynde beslutningstagningen.

Hvordan?

Jeg arbejder etnografisk, og det betyder, at jeg ser på, hvordan praktikere interagerer med platforme, når de skal rapportere og analysere data om befolkninger, der er berørt af naturkatastrofer. Ghana oplever mange forskellige typer af katastrofer – oversvømmelser, jordskælv, sundhedsnødsituationer og også menneskeskabte katastrofer som mineulykker. Af den grund spiller et væld af platforme en rolle i Ghanas katastrofeberedskab og dataindsamling. SORMAS og DHIS2 er for eksempel centrale værktøjer i folkesundhedsmiljøer, mens andre katastrofeagenturer opererer med andre systemer. Mit projekt ser på mulighederne for, hvordan ghanesiske katastrofeagenturer kan dele data og koordinere indsatsen på tværs af disse platforme, og hvordan myndighederne kan skabe synergier og undgå dobbeltarbejde.

Hvorfor?

Ghana er direkte påvirket af klimaforandringer og har i de senere år oplevet en stigning i klimarelaterede katastrofer – både i hyppighed og omfang. I øjeblikket er Ghanas Volta-region for eksempel ramt af ødelæggende oversvømmelser, og selvom der var en tidlig advarsel om udslip fra Akosombo-dæmningen, nåede advarslen ikke alle i tide.

Hvad er perspektiverne?

Mit projekt vil skabe ny indsigt i, hvordan praktikere rent faktisk bruger rapporteringsplatforme til at fremskynde beslutninger i katastrofesammenhænge. Alle myndigheder, jeg indtil nu har talt med, har etableret deres egne kommunikationsplatforme for at komplementere og tilpasse standardapplikationer. Denne indsigt kan vi bruge til at forbedre de systemer, der er produceret med en global standard i tanke, men som ikke altid understøtter lokale forhold. ▀

Ny minister - fra investering til digitalisering

Mia Therese Wagner (V)

- Født i Viborg i 1977
- Uddannet jurist, advokat og senere partner i Wagner Advokater.
- Forhenværende administrerende direktør i Freeway-koncernen, Plusbog, Dating.dk, Nordic Female Founders og en række holding- og investeringsselskaber
- Tildelt Investor of the Year, Nordic Women in Tech Awards 2021
- Minister for digitalisering- og ligestilling siden 23. november 2023

Mia Wagner landede lidt som en bombe – da det 23. november blev meddelt, at en regeringsrokade efter vagtskifte i toppen af Venstre også betød skiftedag i digitaliserings- og ligestillingsministeriet.

Alle så ud til at være blevet taget på sengen, sågar den siddende minister selv, Marie Bjerre, og sammen med hende hele det politiske kommentariat og kolleger på Christiansborg.

Marie Bjerre, der selv blev hentet ind som ubeskrevet politisk blad, har ellers vist sig som en driftssikker og respekteret minister i løbet af det lille år, hun har haft til at banke et helt nyt ministerium på benene, og samtidig balancere to krævende resortområder omgivet af stærke følelser.

Men i politik kan alt som bekendt ske.

Kendt fra Løvens hule

Ny minister er Mia Therese Wagner, 45 år gammel, uddannet jurist, advokat, kendt iværksætter, kendis fra tv-programmet

Løvens hule, erfaring fra bestyrelser, og en del af familiedynastiet bag Freeway-koncernen, som blandt andet huser dating.dk, startet af hendes bror.

Så vidt vides havde hun været medlem af Venstre i en god uges tid inden ministerudnævnelsen.

Den ny minister er allerede kendt for sine stærke holdninger og for at turde tage de svære debatter. Blandt har hun udtalt, at snak om måltal i stedet for kønskvoter fik hende til at råbe i vrede af sin computer. Nu er hun en del af et parti, som er imod kønskvoter, og det fik hende 23. november til at udglatte svaret med:

- Jeg støtter op om den linje, der er sat. Både af regeringen og af mit parti. Der sker rigtig meget inden for ligestilling og inden for kvinder i erhverv. Det synes jeg også, jeg selv er et symbol på.

Brug for stærk minister

I det it-professionelles fagforening PROSA, blev udnævnelsen af Mia Wagner modtaget med positive forventninger:

- Wagner er en person, som har stort kendskab til iværksætteri, og det, tror jeg, kommer it-virksomhederne til gavn, fordi mange netop begynder som startups, sagde formand Niels Bertelsen.

Han uddybede:

- Vi har brug for en stærk minister og et stærkt ministerium til at samle trådene på et af de vigtigste områder. Det er ingen hemmelighed, at PROSA ikke er voldsomt imponerede regeringens nye digitaliseringsudspil. Vi håber meget, at Mia Wagner vil samle op her og lytte til os og andre i it-faget.

PROSA har kaldt udspillet uambitiøst og et svigt af skolerne. Utilfredsheden går blandt andet på, at udspillet ikke gør teknologiforståelse obligatorisk i skolen, og i øvrigt mangler fokus på, at systemer skal rulles mere fornuftigt og borgervenligt ud fremover.

Formanden takkede samtidig Marie Bjerre for at have skabt tiltrængt fokus på digitalisering, ligestilling og AI gennem sin tid som minister. ▀

2024 vil handle om wearables og leg med AI

TEKST
Nicolai Scharling

Mirza Cirkanagic, forbundssekretær, legebarn og it-nørd, fortæller om sine forventninger til 2024 set med gadgetbriller. Han er især spændt på modtagelsen af AI Pin-assistenten fra Humane.

AI Pin fra Humane

Personlig assistent til 700 dollars og måske den nye konkurrent til smartphonen. Tror jeg, at den første version af Humane vil være revolutionerende? Nej, egentlig ikke. Siden iPhone kom på markedet, så har forventningerne være skruet i vejret for hver ny gadget, som kommer ud. Apple selv lider under denne problemstilling. Men det bliver spændende at se, om der er en plads for Humane i vores dagligdag. Om almindelige mennesker kan drage fordel af dens mange muligheder, eller om det bliver en lysende indikator af 'tech bro'-kulturen, hvor det kun er en specifik klasse mennesker, der synes, at det er fedt. Det er klart Humane, jeg mest ser frem til at lege med.

• <https://hu.ma.ne/aipin>

Rewind Pendant

Non phone smart assistants, smart wearables med AI og smart home med AI kommer til at fylde meget.

vad er overskriften på 2023 set i forhold til trends og gadgets?

- Det må helt klar være "flere gadgets skræddersyet til dig". Jeg synes, det i det stille har boblet frem, måske også forsøgsvis med gadgets, som kan hjælpe dig i din hverdag, som kan bæres eller udtrykke personlig stil.

- Det er lidt en hård kamp, fordi alle kæmper for at opfinde den "ny iPhone/smartphone". Altså noget, som bliver så udbredt, at vi bærer det med overalt og bruger det til alt. Det kan være alt fra taleassistenter på trøjen til Apples Vision Pro-briller, som er halvtransparente og altså både VR og rigtig virkelighed samtidig. Intet er helt slået igennem endnu. Men måske kommer gennembruddet i 2024.

Hvilken overskrift vil du helst sætte på 2024?

- "Hvordan kan vi gøre AI til en del vores fysiske gadgets?".

- AI var modeordet og årets ord 2023. Nu skal AI ind i vores fysiske liv som en lille hjælper eller identitetsskaber. Det

kan ske på alle måder. Vi har det allerede lidt i vores smartwatches, som måler puls og whatever. Jeg tror, det bliver mere konkret næste år i vores almindelige liv. AI kan bare tænkes ind i alt. Fra mailassistent til biler og badebukser.

Hvad tror du er det primære samtaleemne, når det handler om trends/gadgets i december 2024?

- Som jeg svarede ovenfor. AI bliver mere konkret og anvendeligt også i gadgetform. Leg, lir og så til det praktiske også. Dette bliver det første fulde år, hvor AI er en del af landskabet, og med frigivelsen af GPT'er så bliver det spændende at se, hvad folk integrerer dem i.

Kan du nævne tre ting/tendenser, du synes, vi skal holde øje med i 2024?

- De tre ting, jeg tror kommer til at fylde meget: non phone smart assistants (tænk humane.ai), smart wearables med AI, smart home med AI. Nå ja, måske får Metaverse også et lille gennembrud, eller også vil det fortsætte som et halvtomt mødested med 80'er-grafik-vibes. Får vi nye sociale medier, der er ligesom huller?

Er der noget, som bekymrer dig, når vi taler udviklingen 2024?

- Hvis vi tillader AI at komme ind i vores liv og hjælpe os på så mange forskellige måder, hvem får så gavn af vores data? Hvor meget af vores liv bliver til datapoint, som store firmaer kan bruge imod os? Vi har allerede i årevis ageret ud fra den forestilling om, at vi er kunden hos tech-giganter, selvom vi i virkeligheden er varen. Det kan blive ekstra udtalt med AI.

- Helt klart også, hvordan AI vil blive brugt i forbindelse med det amerikanske præsidentvalg. Synes, der bliver varmet godt op allerede med deepfakes og misinformation. Det bliver en vild, vild slagmark.

Hvad glæder du dig mest til i 2024?

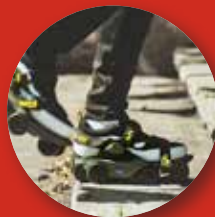
- AI igen. Vi har slet ikke helt fattet, hvor vildt det kan gribe ind i vores liv og arbejde. Gamechanger er det rette ord. Spillet er ændret, fordi vi på et eller andet plan nu kan få en personlig assistent ind i alt, hvad vi beskæftiger os med, hvor vi går og står, og hvad vi tænker. ■

Når jeg aktivt tænker over det, så er der en del gange, hvor jeg ville ønske, jeg kunne huske præcis, hvad det var, jeg sagde til nogen, eller de sagde til mig. Så Rewind-halskæden giver på en måde rigtig god mening. Men rammer jeg den situation hver dag? Egentlig ikke. Hver uge? Nok heller ikke. Og hvordan vil andre have det med, at man optager sine samtaler med dem? Lidt Black Mirror-vibes (The hole story of you-afsnittet). Det er en fascinerende case study i, om vi er kommet videre fra Google-glasses eller stadig har de samme problemer (ens eget behov kontra andres privatliv).

• <https://www.rewind.ai/pendant>

Hurtige sko

Shift Moonwalkers – verdens hurtigste sko. Nok mest lir og leg, og jeg er ikke helt solgt på denne idé. Det er, som om de prøver at udfylde og opbygge en ny niche. Men de kunne være enormt sjove at prøve.

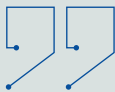
• <https://shiftrobotics.io/>

TEMA

MICROSOFT-DIREKTØR:

Supersexet at arbejde i tech

PRESSEFOTO AF METTE KAAGAARD

En af de største udfordringer er mangel på arbejdskraft inden for it og tech. Vi har brug for kvinder, og vi har brug for at rumme andre kulturer.

TEKST

Nicolai Scharling

Mette Kaagaard har været direktør for den danske og islandske del af giganten Microsoft siden starten af 2023. Hun blander sig gerne i samfundsdebatten, særligt når det handler om fokus på diversitet, mangel på arbejdskraft og om at rumme nye generationer og andre kulturer.

Mette Kaagaard sidder på en af de tungeste poster i Danmark, når det handler om it og tech.

Siden 1. januar i år har hun som adm. direktør haft det overordnede ansvar for Microsoft Danmark (og Island). Den 55-årige direktør landede i stillingen med et langt cv af topledereerfaring, erfaring med it og såvel økonomi som ingeniørbaggrund.

Tilgangen har været åben og udadvendt.

Modsat mange andre direktører hos globale sværvægttere har Mette Kaasgaard blandet sig flittigt i samfundsdebatten – og særligt i forhold til et område: Diversitet, eller manglen på samme, når vi taler kvinder i tech.

- Det er supersexet at arbejde i tech. Det skal vi have plantet allerede i skolen, og det skal vi have plantet hos forældrene. Altså interessen for det naturfaglige og tekniske også hos piger. Det er et langt sejt træk, siger hun.

- Der er nok en naturlig bias. Det oplevede jeg selv, da jeg læste til maskiningeniør i sin tid på DTU. Der var intet ondt i, når min veninder spurgte, hvad jeg dog lavede ude på DTU? Det sad bare på ryggraden af dem. Hvad skulle en kvinde der? Der var en naturlig bias. Derfor bruger jeg også mig selv som rollemodel.

Skaber fokus på behovet for diversitet

En af måderne at være rollemodel på er selv at stille sig til rådighed for sagen. Mette Kaagaard har således sat tid af til at fungere som mentor for nogle af kursisterne i ReDi School. En organisation, som uddanner kvinder med indvandrers- og flygtningebaggrund til at få en karriere inden for it og tech. Mange af dem uden at have nogen baggrund inden for it inden de starter. Med relativt stor succes, så over 60 procent siden har fået arbejde eller er i praktikforløb inden for faget.

ReDi School låner også lokaler og undervisere hos Microsoft til noget af forløbet.

- Jeg bruger min rolle som leder af en stor profileret virksomhed til at sætte lys på en udfordring. Vi skal have flere kvinder i tech, og vi mangler i øvrigt arbejdskraft. ReDi School er oplagt, fordi det handler om begge dele, forklarer hun.

- Jeg tror måske også, at der er en forståelse af, at det behørdt at kode. Og hårdt som kvinde at komme ind på it-arbejdspladser, hvor vi ofte er i mindretal, og måske derfor føler, at vi skal vise mere eller ikke bliver hørt. Det er som før sagt nok bias.

I det hele taget er det vigtigt for Mette Kaagaard, at bias ikke bliver modstanderen, når det handler om at skaffe kvalificeret arbejdskraft.

- Personligt betyder det noget for mig, at vi som land behandler alle pænt og er åbne. Der er desværre virksomheder, som synes, det er svært at ansætte mennesker, som ikke taler dansk eller engelsk. Uddannelserne kan være parallelle, men arbejdskulturen forskellig, siger hun.

Skal lære at rumme Z'ere og Millenials

Det handler om at sikre en stor nok sø af talent at fiske i. Og lige nu er kampen om arbejdskraft inden for it og tech stor, mens søen ikke er så stor, som den burde være. I hvert fald, hvis man kun medregner dansktalende.

Derfor skal arbejdsgiverne også være bedre til at møde nye ansatte på deres præmisser. Herunder de nyuddannede og yngre på arbejdsmarkedet, den såkaldte Generation Z og til en vis grad også generationen før, der bliver betegnet som Millennials (født 1980-1995). De

har andre krav til arbejdsliv og indflydelse. Det generationerne, som i vid udstrækning er digitalt indfødte. De har opfundet tendenser som quiet quitting. De ser også en tech-karriere som en global legeplads, selvrealisering og muligt nomadliv.

Herunder at karriere ofte skal give mening, have formål og give indflydelse.

- Vi skal kunne møde og motivere dem. Det sker ved at give dem mulighed for 'at slippe kræfterne fri', lave cases sammen med virksomheder, have indflydelse på deres opgaver. De er meget samarbejdende. De skal kunne se meningen med, at de også udvikler forretningen. At det, de laver, skaber værdi, forklarer Mette Kaagaard.

AI skaber usikkerhed – ro på

Det store dyr i åbenbaringen i 2023 har været AI og den globale gennemslagskraft for sprogmodellen ChatGPT. Microsoft har kastet 70 milliarder kr. ind i et samarbejde med netop virksomheden bag ChatGPT, OpenAI, så deres data huses af Microsoft-datacentre.

Samtidig er Bing Chat-assistenten blevet en fast del af at bruge Microsofts Edge-browser, og i november blev Microsofts Co-pilot-assistent tilgængelig for de største

erhvervskunder med en listepris på 30 dollar om måneden per bruger, hvor AI kan bruges til alt som at skrive mails, styre din Outlook, styre møder, lave PowerPoints, skrive sammenfatninger, referater med meget mere.

AI fylder enormt meget, medgiver direktøren:

- Det er nok det spørgsmål, jeg med sikkerhed altid får, når jeg taler med unge. Hvad skal der ske med min karriere? Hvad skal jeg gøre? Interessen og usikkerheden er stor.

- Mit svar er: Ro på. Der er ikke noget at være bange for. Det er selvfølgelig svært at se i en krystalkugle, men jeg ser det ikke som, at nogen bliver erstattet, mere som effektivisering og mulighed for produktivitetsudvikling. Det vil ikke ændre noget i forhold til Microsofts brug af udviklere og programmører. Men det er en mulighed for at blive mere effektiv i en række processer, og det er naturligvis vigtigt at følge med og lære værktøjerne at kende, fortæller hun.

Hun er spændt på modtagelsen af co-pilots, ikke mindst fordi Microsoft dermed bliver en af firstmoverne på et marked, hvor der må forventes at komme massiv kamp om kunder og konkurrence.

- Det er startet godt, og vores kunder er tilfredse. Vi ruller det ud til virksomheder, og det er interne data i virksomheden, så det er ikke noget med, at vi høster data. Det er vigtigt at påpege, forklarer Mette Kaagaard.

Vi udvikler – vi høster ikke data

Direktøren medgiver, at Microsoft i kraft af sin størrelse og styrke nævnes sammen med de tech-giganter, som stadig flere ønsker at tage et opgør med. Ikke mindst på grund af deres magt over og høst af data samt salg af samme.

- Vi udvikler software og høster ikke data. Der er en forskel. Jeg kan godt forstå, at man kan blive forvirret omkring, hvad big tech er – noget big tech har en forretningsmodel, der lever af kundernes data. Microsoft lever af softwareløsninger og entrepriser, siger hun.

Det forpligter at være stor

Hun påpeger samtidig, at der netop på grund af Microsofts størrelse og store indflydelse også hviler et stort ansvar på virksomheden.

$s \ n \ \text{qubits} =$
 $J \ \text{bits} = 2n \ t$
 $r \ \text{qubits} = 2$
 $ts = 2n \ \text{bits}$
 $2n \ \text{bits} \ n \ \text{qu}$

Mette Kaagaard, 55 år, adm. direktør for Microsoft Danmark og Island

- Mette Kaagaard har mere end 20 års erfaring med ledelse, digitalisering, forretningstransformation og teknologi. Hun har været partner og leder af Deloitte's danske Risk Advisory-afdeling, arbejdet med software, platforme og it-infrastruktur, hvor hun har siddet som Executive Vice President i KMD, Managing Director i Conscia og DIO i Egmont.
- Mette Kaagaard er uddannet maskiningeniør fra Danmarks Tekniske Universitet og har en HD i organisation og it fra Copenhagen Business School.

- Det er et ansvar, vi tager alvorligt. Og som vi tager på os. Blandt andet inden for klima, hvor vi har forpligtet os til at blive CO₂-negative i 2030 og have fjernet alle vores historiske udledninger i 2050. At være carboncatcher. De datacentre, vi selv bygger, har fokus på grøn energi og genbruger energien til at levere varme til husstande i området, fortæller Mette Kaagaard.

- I det hele taget er compliance-dagsordenen supervigtig for os. Altså at vores virksomhed opfører sig på en måde, som er i overensstemmelse med reglerne og standarderne. Det gælder også over for cybertrusler. Vi har et stærkt og stort hold til at hjælpe. Vi er i dag den største sikkerhedsvirksomhed og den, som håndterer allerflest cyberangreb. Vi har høje standarder for sikkerhed og ordentlighed, siger Mette Kaagaard. ▀

COPILOT

- Microsoft Copilot-udrulning – Copilot satsningen yder AI-assistance i arbejdsgangen på tværs af de forskellige Microsoft-applikationer:
- Copilot i Windows (Chat-assistent, tidligere kendt som Bing) på Windows 11 fra den 26. september gennem en Windows 11-opdatering.
- Copilot til Microsoft 365 til virksomhedskunder fra den 1. november for 30 dollar månedligt og vil blive rullet ud til ikkevirksomheds-brugere på et senere tidspunkt.
- Copilot for Sales vil være tilgængelig i første kvartal af 2024.
- Copilot for Service vil være generelt tilgængelig i begyndelsen af 2024.
- Copilot i Viva vil begynde at rulle ud til kunderne "senere i 2023", ifølge Microsoft.
- Github Copilot var det første værktøj, der blev frigivet, helt tilbage i 2021. [Kilde znet.com].

Om Microsoft

- Microsoft er verdens næstmest værdifulde virksomhed med en markedsværdi fastsat til 2.300 milliarder dollar (næsten 16.000.000.000.000 kroner), kun overgået af Apple på 2.750 milliarder dollar.
- Til sammenligning er det danske bruttonationalprodukt på cirka 2.900 milliarder kroner eller 430 milliarder dollar.
- Microsoft har cirka 221.000 ansatte over hele verden, heraf næsten 1.000 i Danmark.
- Microsofts andel af markedet for operativsystemer til stationære computere = 64,27 procent.
- Microsoft Office 365's andel af produktivitetssoftwaremarkedet 2022 = 45,46 procent.
- Microsofts andel af det globale pc-marked = 4,7 procent.
- Global markedsandel ejet af Windows-tablets i 2022 = 11 procent.
- Månedlige aktive brugere af Microsofts Xbox-netværk = 120 millioner.
- Globalt enhedssalg af Xbox XS i 2022 = 8,6 millioner.
- Andel af Cloud computing-markedet = cirka 22 procent.

Almas drøm om it-branchen gik i stykker

27-årige Alma Freiesleben er en af de relativt få kvindelige softwareudviklere herhjemme. Hun elsker at programmere, og hun håber at kunne skabe it-systemer, der gør en forskel i verden. Men det at være kvinde i en mandsdomineret verden er ikke altid en dans på roser. Tidligt i Alma Freieslebens karriere som softwareudvikler fandt hun ud af, at hendes mandlige kolleger fik mere i løn end hende – og spørgsmålet er, hvordan man håndterer det.

Alma Freiesleben var spændt og begejstret. Hun havde landet et job som softwareudvikler, og hun skulle endelig ud i virkeligheden og bruge alle de ting, hun havde lært på IT-Universitetet. Jobbet betød endda, at hun skulle være med til at udvikle it-systemer, der kunne gøre en reel forskel for mennesker – en vigtig pointe for en idealist som Alma Freiesleben.

Og arbejdet var alt, hvad hun havde drømt om. Alma Freiesleben havnede i et team, hvor hun følte sig som en fisk i vandet, og hendes kolleger blev hurtigt hendes gode venner.

- Det var vildt sjovt, og jeg lærte helt vildt meget. Jeg følte mig også meget værdsat, og jeg fik virkelig meget ansvar.

Umiddelbart lyder det som en lykkelig historie om en ung kvinde i it-branchen – men vi kan desværre ikke binde en sløjfe på fortællingen her.

For efter knap et år i jobbet opdagede Alma Freiesleben noget, der rystede hele hendes opfattelse af tech-verdenen.

- Jeg fandt ud af, at jeg tjente markant mindre end mine mandlige kolleger med helt samme baggrund.

- Jeg fik at vide, at det ikke havde noget med min faglighed at gøre, så jeg endte med at konkludere for mig selv, at det var på grund af mit køn.

Alma Freiesleben er i dag 27 år gammel. Hun understreger, at hun ikke har konkrete 'beviser' på lønforskellen på sin tidligere arbejdsplads, men at det var gennem samtaler med sine tidligere kolleger, at hun erfarede, at der var en skævhed.

Det er skrøbeligt for Alma Freiesleben at tale om sin oplevelse, men hun vil gerne fortælle sin historie – for det er vigtigt, at vi taler højt om de ting, der gør det svært at være kvinde i it-branchen, mener hun.

- Det var virkelig hårdt. Lige pludselig krakelerede idéen om det erhverv, jeg havde uddannet mig til.

Kvindernes Sidste Arbejdsdag

Alma Freiesleben er langt fra den eneste, der har erfaret, at lønninger ikke altid er lige på tværs af mænd og kvinder.

14. november markerede PROSA sammen med 13 andre fagforeninger løngabet mellem mænd og kvinder med "Kvindernes Sidste Arbejdsdag".

Kampagnen satte fokus på, at kvinder i gennemsnit tjener 12,4 procent mindre end mænd – og at kvinderne derfor principielt kunne gå på juleferie midt i november.

I it-branchen er tallene heldigvis en tand bedre, og her er den gennemsnitlige lønforskel mellem mænd og kvinder 7,6 procent. Men hvad gør man, når man er en af de kvinder, statistikkerne handler om?

Da Alma Freiesleben fandt ud af, at der stod et markant mindre tal på hendes løn-seddel, startede hun med at tage en snak med sin nærmeste leder — men hun begyndte også at tænke over, om der havde været andre oplevelser på arbejdspladsen og generelt i branchen, hvor der havde været en form for kønsdiskrimination.

En mail til CEO'en

Og det var der.

Hun havde blandt andet observeret, at der var stor forskel på, hvilke titler mænd og kvinder — der ellers havde samme uddannelse, erfaring og alder — fik tildelt, og hun oplevede også, at der var forskel på, hvordan de mandlige og de kvindelige kolleger blev talt til på møder.

- Jeg endte med at skrive en lang mail til vores administrerende direktør med alle mine oplevelser. Virksomheden bryder sig af at være et sted, der går meget op i diversitet og inklusion, og her sad jeg og følte, at det ikke rigtig var virkeligheden for mig.

- Direktøren sendte et rigtig sødt svar til mig, hvor han skrev, at han var ked af, at jeg havde haft de oplevelser — men jeg blev samtidig også bare sendt videre i systemet, og der kom aldrig rigtig nogen ordentlig undskyldning eller løsning.

Alma Freiesleben var splittet, da hun sagde farvel til arbejdspladsen. På den ene side havde hun lært virkelig meget, men samtidig tog hun også en masse svære oplevelser med sig.

- Jeg fik at vide, at jeg var dygtig, og jeg var også rigtig glad for det, jeg lavede — men samtidig lærte jeg, at jeg skal passe vildt meget på. Jeg skal på grund af mit køn være opmærksom og passe på, hvor andre ikke skal passe på. Det er en stor ekstra kuffert at bære med sig ud i sit arbejdsliv.

- Jeg tror desværre, at jeg er blevet mere kynisk, og jeg har mistet noget grundlæggende tiltro til mennesker. Jeg er blevet mere skeptisk.

Det er fedt, men...

I de første år på IT-Universitetet talte Alma Freiesleben ofte højt om, hvor fedt det var at tage en it-uddannelse — også selvom hun var kvinde og derfor ikke lignede størstedelen af sine medstuderende. Da hun startede på softwareudvikling, var der godt 140 studerende, og knap 20 af dem var kvinder.

Alma Freiesleben stillede igen og igen op til interviews om at være en ung, kvindelig it-studerende, og hun deltog i IT-Universitetets arbejde med at få flere kvinder ind på uddannelserne og talte for eksempel med en masse unge gymnasieelever.

Men entusiasmen smuldrede lige så stille på grund af oplevelserne ude på arbejdsmarkedet.

- Jeg kunne mærke, at jeg desværre ikke på samme måde kunne stå og sige alle de store og flotte ord om branchen, siger hun.

- Jeg kunne sige, at jeg elsker at være softwareudvikler, at det er vildt sjovt, og at det giver en masse muligheder for at gøre nogle gode ting i verden — men jeg skulle også sige et stort men.

- For som kvinde skal man også være opmærksom på, at man arbejder i en branche, hvor man virkelig er en lille minoritet, og man skal være ekstra opmærksom på løn og vilkår.

Der findes i dag et hav af survival guides til kvinder, der arbejder i tech. Programmøren Patricia Aas har for eksempel skrevet en online guide, hvor hun kommer med en række råd til it-kvinder — blandt andet at man skal dokumentere alt sit arbejde, så ens idéer ikke bliver stjålet, og at man skal undgå at deltage i arrangementer med alkohol.

Hvis man spørger Alma Freiesleben, er det trist, at sådanne guides er nødvendige, og at hun selv har skærpet sin opmærksomhed på "alt det, der er råddent i branchen", som hun siger.

- Jeg savner at være mere naiv og idealist. Men jeg er også glad for, at jeg så tidligt i min karriere er blevet bevidst om, at det ikke er en dans på roser.

Vidste minus om computere

Det lå egentlig ikke i kortene, at Alma Freiesleben skulle ende i it-branchen. Hun havde siden folkeskolen planlagt, at hun ville læse freds- og konfliktstudier i Malmø, men efter et besøg på IT-Universitetet ændrede hun sine planer.

-Jeg var med til en vildt fed forelæsning, som var meget interaktiv — men der var ikke nogen kvinder. Den kombination gjorde, at jeg følte, at jeg måtte udforske, hvorfor det var sådan. For jeg var egentlig blevet fanget af det, der blev undervist i.

Alma Freiesleben startede på bacheloren i softwareudvikling i 2016

— og det overraskede både hende selv og hendes familie, at hun rent faktisk kunne lide at nørde med teknologi.

- Min far er softwareudvikler, og han var helt forvirret over mit valg — for jeg vidste jo minus om computere, som han sagde.

- Jeg tænkte også selv på forhånd, at jeg nok ville droppe ud, men for det første var der vildt meget gruppearbejde, som jeg godt kunne lide, og for det andet kunne jeg lære at lave ting, der potentielt kan hjælpe rigtig mange mennesker. Og så kom det bag på mig, at jeg synes, det var helt vildt sjovt at nørde med at programmere.

Hvorfor er det sjovt?

- I folkeskolen og gymnasiet var jeg ikke særlig boglig, men jeg var god til matematik og orden. Så når vi nogle gange fik ordenskarakter for at sætte en stil pænt op eller lave struktur, klarede jeg mig godt.

- Og jeg tror, det var det, som jeg faldt for — at programmering handler virkelig meget om at overskue og skabe struktur. Det er som at lave et puslespil.

Hvem er Ada Lovelace?

På uddannelsen var det meget synligt, at Alma Freiesleben og de andre kvindelige studerende skilte sig ud.

- Min veninde og jeg arbejdede meget hårdt de første to-tre semestre, fordi vi ikke var den stereotype softwareudvikler. Jeg havde ikke skilt en computer ad, da jeg var ti år gammel, jeg havde ikke spillet alle mulige computerspil, og jeg anede ikke, hvad et grafikkort var.

- Så vi gjorde meget for at bevise over for os selv, at vi var dygtige nok til at være der.

Miljøet var mandsdomineret på alle led og kanter. Størstedelen af de studerende var mænd, de fleste undervisere

Gode råd til at stoppe løngabet

PROSA har sammen med 13 andre fagforeninger udarbejdet fire råd, der kan hjælpe til med at komme uligeløn til livs.

1. Tal med din kollega om løn

Det er ikke ulovligt at fortælle om sin løn til sine kolleger. Når vi taler om vores løn, finder vi ud af, om der er forskelle, som vi skal undersøge eller handle på. Vi skal skabe en kultur, hvor der er bedre løngennemsigthed, så arbejdsgiverne får svært ved at underbetale den enkelte.

2. Brug din tillidsrepræsentant eller fagforening

Uligeløn mellem mænd og kvinder er et strukturelt problem. Brug din tillidsrepræsentant til at skabe en åben lønkultur. Tal med din tillidsrepræsentant om din egen løn, eller ring til din fagforening. PROSA har en lønstatistik, så man inden for sin faggruppe kan få en fornemmelse af, hvor man bør ligge ligeløns mæssigt.

3. Kræv lønåbenhed fra din arbejdsgiver

Alle virksomheder med mindst 35 ansatte og med mindst ti kvinder og ti mænd med samme arbejdsfunktion skal ved lov hvert år udarbejde en ligelønsstatistik. Du kan opfordre din tillidsrepræsentant til at dele statistikken og starte samtalen blandt kolleger. Hvis du ikke har en tillidsrepræsentant, kan du kontakte PROSA for råd og vejledning.

4. Vær solidarisk

Ligeløn handler om at skabe lige muligheder for mænd og kvinder. At du sætter spørgsmålstegn ved din løn eller spørger ind til din kollegas løn, er ikke egoistisk. Det handler om solidaritet. Bliver den enkelte underbetalt, så gør den næste, der bliver ansat, det nok også.

var mænd, og hovedparten af de tekster, som Alma Freiesleben blev undervist i, var skrevet af mænd.

- Jeg kan huske, at vi havde et fag, der hed "Refleksion over it", på femte eller sjette semester. Det var første gang, at jeg blev introduceret til Ada Lovelace, som jo er en figur, der er banebrydende for den måde, vi tænker computere på i dag.

- Der var ikke nogen, der havde sørget for at fortælle os, at det altså ikke kun er Mark Zuckerberg, Steve Jobs, Bill Gates og alle de andre gutter, der har defineret den verden, vi lever i.

Det er vigtigt, at vi taler mere om kvinder i it, mener Alma Freiesleben – men hun peger også på, at der kan mangle nuancer i debatten.

- Det, der er svært ved det her kønsfokus, er, at det bliver så binært. Det er et svært udgangspunkt at snakke ud fra, for jeg ved, at der også er rigtig mange transkønnede og nonbinære, der er udviklere.

- Samtidig synes jeg virkelig, at der er grund til at snakke om køn og kvinder i it. Jeg føler mig meget privilegeret over, at jeg har uddannet mig som softwareudvikler, og at jeg synes, det er sjovt – men hold da op, man oplever også nogle ting som kvinde i den her branche, som jeg ikke tror, at man oplever, hvis man er biologisk mand.

Teknologi og it eksploderer

Alma Freiesleben blev færdig med kandidaten i softwareudvikling i sommeren 2022, og hun valgte efterfølgende at trække stikket og tage på en lang rejse med sin familie.

I et års tid sejlede hun rundt i verden med sine søskende, og da hun kom hjem, begyndte hun at lede efter et job som softwareudvikler.

- Det har været virkelig vigtigt for mig at finde et arbejde, hvor jeg laver et produkt, der giver værdi i verden. Det skal ikke bare være et eller andet overflødighedsprodukt.

```
0 1 0 0 1 1 1 1
1 0 1 0 1 1 1 0
0 0 1 1 0 0 0 1
1 1 1 0 1 0 0 0
1 1 0 0 1 1 0 1
0 0 1 0 0 0 1 1
```


En overlevelsesguide til tech-kvinder

I dag findes der et hav af survival guides til kvinder i tech-branchen. Patricia Aas, der er en norsk programmør, har eksempelvis skrevet onlineguiden "Survival Tips For Women In Tech". Her er et par af Patricia Aas' råd:

- Dokumenter alt dit arbejde, så du ikke risikerer, at andre tager æren for dine idéer.
- Forsøg ikke på at være 'en af gutterne'. Det bliver hårdt på sigt, hvis du ikke er dig selv, når du går på arbejde.
- Undgå alle, der er meget entusiastiske omkring, at du er en kvinde.
- Lav frokostaftaler med andre kvinder i tech-branchen.
- Lær, lær og lær noget mere. Viden er magt.

Kilde: "Survival Tips For Women In Tech" af Patricia Aas, 2018.

Vi burde snakke meget mere om transparent løn - løn skal ikke være så hemmeligt

1. december starter Alma Freiesleben som softwareudvikler hos Koda, og hun glæder sig ekstremt meget til at komme i gang med arbejdet.

- Vi bevæger os i en verden, hvor teknologi og it eksploderer. Det går hurtigere, end jeg overhovedet selv kan forstå — selvom jeg endda er i branchen. Så jeg glæder mig virkelig til at være med igen.

Hos Koda har Alma Freiesleben fundet et job, hvor hun også kan være med til at gøre en forskel.

- Jeg har været så heldig at få arbejde hos Koda, som i allerhøjeste grad hjælper musikere og producenter med at få penge for den musik, de laver.

- Det giver vildt meget mening, for jeg ville da være virkelig ked af at leve i en verden uden musik. Jeg elsker musik og synger også selv, så jeg har fået lov til at kombinere noget af det, jeg elsker helt vildt, med mit arbejde.

Find et netværk

Når Alma Freiesleben i dag tænker over sin fremtidige karriere, glæder hun sig. Selvom hun har nogle hårde erfaringer med at arbejde i it-branchen med sig, er

der ikke noget, hun frygter ved at være kvinde i tech-verdenen.

- Jeg er virkelig glad for den her branche, og jeg kan ikke se mig selv være gladere et andet sted. Ja, jeg har oplevet at blive diskrimineret i forhold til løn, men det kan du møde i alle brancher. Det er et større strukturelt problem, så det hænger ikke kun sammen med tech-branchen.

Oplevelserne på den tidligere arbejdsplads er kommet lidt på afstand, så i dag kan Alma Freiesleben også igen tale med store og flotte ord, hvis hun snakker med unge gymnasieelever, der overvejer, hvilken vej de skal gå i junglen af uddannelser.

- It-branchen har utrolig mange midler, og der er masser af job, hvor du får en god løn og nogle gode arbejdsvilkår. Så hvis man synes, at teknologi er sjovt, og man gerne vil være med i det her teknologiske boom, som virker til at være et tog, der bare får mere og mere fart på, synes jeg, at man skal vælge en it-uddannelse.

Alma Freieslebens bedste råd til unge it-folk er at finde et fællesskab med ligesindede.

- Jeg er så heldig, at jeg har en tidligere kollega, som har været i branchen i

mange år som kvindelig softwareudvikler. Hun har et kæmpe netværk af kvindelige udviklere, og jeg har talt meget med dem om, hvordan de anskuer deres arbejdsliv, og hvordan det er at skulle bevise sit værd som kvinde i den her branche.

Til sidst har Alma Freiesleben også et ønske til it-arbejdsgiverne. Først og fremmest skal virksomhederne walk the talk, når det gælder diversitet.

- Mange store virksomheder bryster sig af at være diverse og fokusere meget på inklusion, men jeg har på fornemmelsen, at det er en lidt anden sag i virkeligheden. Det er virkelig vigtigt, at der ikke er en diskrepans mellem det, man siger, og det, man gør.

- Jeg synes, at løn er et vigtigt sted at starte. Vi burde snakke meget mere om transparent løn — løn skal ikke være så hemmeligt. Og så skal vi gøre op med den vildt forældede tankegang om, at ens løn skal afgøres af, om man er god til at forhandle løn. Jeg synes, det er en totalt urimelig og forkert måde at gøre det på. ▀

Konference sætter fokus på politiets brug af data

TEKST
Nicolai Scharling

29. og 30. januar samles forskere fra adskillige lande i København for at sætte fokus på politiets brug af data og datadrevne systemer. PROSA er med til at arrangere konferencen, som er den første af sin slags. "Området er enormt vigtigt, for der er grund til bekymring. Ikke mindst fordi vi har inviteret big tech helt ind i kernen af staten", fortæller en af forskerne bag konferencen.

Politiets brug af data, algoritmer og datadrevne værktøjer vokser løbende. Det sker ofte uden den store offentlige debat eller viden om betydningen for borgerne.

Mulighederne for at høste og samle data som myndighed er i dag enorme. Tænk bare på overvågningskameraer eller vores digitale færden officielt og privat, samt søgehistorik og alt det, som i øvrigt registreres, blot ved at vi bevæger os rundt med bluetooth tændt med risiko for at blive støvsuget af alt fra bilcomputere til køleskabe.

Vores mobil er noget af det mest promiskuøse og kontaktsøgende – og efterlader så mange spor, at det er guf for alle, som vil indsamle viden.

Hvordan arbejder politiet med den slags data? Og hvilke? I hvilke systemer?

Og er der forskel fra land til land?

$s \ n \text{ qubits} =$
 $u \text{ bits} = 2^n \text{ b}$
 $1 \ \text{qubits} = 2$
 $ts = 2^n \text{ bits}$
 $2^n \text{ bits} \ n \ \text{qu}$

Og allervigtigst, er der grund til at blive bekymret som borger, og er der i øvrigt styr på udviklingen?

Alt det har et forskerteam fra flere lande i projektet CUPP, Critical Understanding of Predictive Policing, forsøgt at undersøge gennem de seneste år.

Hvordan bruger politiet Predictive Policing? Er vi på vej mod Minority Report, hvor vi kan forudsige kriminalitet på individniveau og sætte ind i tide? Og gør politiet allerede brug af den form for indsats?

Uhjere vigtig debat

CUPP-projektet, som PROSA også er en del af, bliver afsluttet med en konference på IT-Universitetet i København den 29. og 30. januar 2024.

- Det er uhjere vigtigt at få skabt en debat og et fokus på noget, som foregår næsten i det skjulte, og som påvirker alle. Selv vores politikere har svært ved at gennemskue,

hvad det er, de tager stilling til. Data kan bruges godt, og data kan misbruges. Og tilsat politiarbejde må de ikke kunne misbruges, men til gengæld er det enormt vigtigt, at de tages i brug rigtigt og ud fra best practice, så de gælder, siger Bjarke Friberg, som er tovholder på CUPP-projektet for de it-professionelles fagforening.

Titlen på konferencen lyder "The Discreet Charm of Prediction: Understandings of Digital Policing". Her vil forskere fra forskellige mange lande fremlægge resultaterne af deres undersøgelser af politistyrkernes forskellige brug af digitale værktøjer og erfaringer med datadrevet politiarbejde. Konferencen er åben for medier, organisationer og andre interesserede og vil også have debat om politiets rolle og arbejde fremover i en algoritmestyret og datadrevet virkelighed.

Det overordnede mål er bedre at forstå, hvad retshåndhævelse og forudsigende politiarbejde er blevet i dag med den igangværende digitale transformation og 'platformisering' af nøglefunktioner i politiorganisationen.

Første gang, det sker

Vasilis Galis, der er tilknyttet IT-Universitetet i København, er en af tovholderne på CUPP-projektet.

Han har selv i flere år undersøgt dansk politis implementering af systemet POL-INTEL.

Vasilis ser frem til konferencen:

- Det er første gang, at der for alvor bliver samlet viden om og sat fokus på, hvordan politiet gør brug af data og digitaliseringsmuligheder i flere lande. Det har gået under radaren, til trods for at det påvirker alle dybt og også demokratisk har stor indflydelse. Derfor har der også manglet debat og gennemskelighed, hvilket er eller burde være bekymrende for såvel borgere som politikere, siger han.

Forskeren mener, at der er grund til at være bekymret.

- Vi har ikke Predictive Policing på individniveau. Men vi har mange steder, hvor politiet geografisk arbejder ud fra viden hentet ind via data. Vi har også nogle dataudbydere, store, globale tech-firmaer, som sætter en klar dagsorden, herunder amerikanske Palantir, som står bag POL-INTEL, fortæller Vasilis Galis.

Evig undtagelsestilstand

Forskeren kalder det 'scientification of the police'.

- Med dette udtryk mener jeg, at med brugen af denne form for digitale teknologier ser politiarbejde ud til at

$s \ n \ \text{qubits} =$
 $j \ \text{bits} = 2n \ b$
 $1 \ \text{qubits} = 2$
 $t \ s = 2n \ \text{bits}$
 $2n \ \text{bits} \ n \ \text{qu}$

være objektivt, præcist og neutralt. Kun baseret på videnskabelig metode, som er indlejret i platformen. Men det er langt fra sandt, siger han og henviser til techs enorme indflydelse på samfundet, også den politiske udvikling.

- Politikere indrømmer selv, at de har svært ved at gennemskue og stille de rette spørgsmål. Og på den måde inviterer vi big tech helt ind i kernen af staten. Det er bekymrende, fordi vi ikke har debatten eller forståelsen, og fordi de får direkte indflydelse på regler og lovgivning, fortæller Vasilis.

- Samtidig lever vi i en tid med permanente undtagelsestilstande som Covid, bander, Ukraine-krig, Cybercrime og meget andet, som altid gør det let at indføre systemer og overvågning, der høster data eller behandler personfølsomme oplysninger. Vi ser det nu i Sverige, hvor kameraer med ansigtsgenkendelse indføres som værn mod bandekrig. Men det er et enormt indgreb i

privatlivet, som ville have vakt ramaskrig før. Nu bliver det til det gode. Vi mangler en debat og forståelse af, hvad de data, vi giver til myndigheder, bruges til, hvordan de opbevares, hvordan de eventuelt kan bruges mod os senere, også af tredjepart, siger Vasilis Galis.

Startskuddet til noget vigtigt

Ifølge ham er der ikke som sådan en 'smoking gun' endnu, hvor groft misbrug fra myndigheder og indvidforfølgelse er en del af systemet. Men der er grund til bekymring og debat, hvilket også vil afsløres i mange af de oplæg fra forskere fra hele verden, som vil kunne høres på konferencen.

- Jeg håber, det bliver startskuddet til en større debat og et større fokus på et område, som vil fylde stadig mere i samfundet og præge vores demokrati og sikkerhed, siger han. ▀

The Discreet Charm of Prediction: Understandings of Digital Policing

29-30. JANUAR 2024:

IT-Universitetet i København,
Rued Langaards Vej 7,
2300 København.

HOVEDTALERE

- **Sarah Brayne**, lektor i sociologi ved University of Texas i Austin, USA.
- **Simon Egbert**, postdoc-forsker ved Det Sociologiske Fakultet ved Bielefeld University, Tyskland.

OVER 45 PRÆSENTATIONER FRA FORSKERE OG FORSKERE.

De cases, der drøftes, vil ikke kun være af nordisk eller europæisk interesse, men også internationale, herunder for eksempel fra Canada, Indien og Latinamerika.

TILMELDING:

De, der ønsker at deltage, skal tilmelde sig via Eventbrites link.

Der er intet registreringsgebyr, men pladserne er begrænsede, så deltagerne skal bestille deres billet i forvejen, da halvdelen af billetterne allerede er væk.

Se også <https://cuppresearch.info/team>

Kan kode være kunst?

TEKST

Maria Trustrup

Kunst og kode hænger tæt sammen, hvis du spørger Andreas Refsgaard og Terese Sau Hansen, som har tabt deres hjerter til det digitale kunstunivers. Men hvad er digital kunst egentlig? Svaret er ikke hugget i sten, men tech-kunst er i hvert fald en god blanding af programmering, humor og en helt særlig kage i Den store bagedyst.

Det er lørdag aften. Tv'et er tændt, og "Den store bagedyst" kører over skærmen. Deltagerne kæmper med marcipanbånd og kagecreme, og på et af bordene ligger en skabelon til en QR-kode. 27-årige Terese Sau Hansen er i gang med at kombinere to ting, hun holder særligt meget af: kage og digital kunst.

Hendes idé er, at der skal dukke et digitalt kunstværk op, når Bagedyst-dommerne scanner QR-koden på kagen. Kunstværket, som er skabt af Ida Kvetny, er en lille dansende mand, og Terese Sau Hansen har en klar idé med at hive den digitale kunst ind i Bagedyst-teltet: Hun vil være med til at gøre debatten om nye teknologier folkelig – og hvilken bedre måde er der end at snakke om AI og ny teknologi i bedste sendetid?

- Vi har ofte en tendens til at blive meget forskrækkede over nye teknologier. Det er absolut ikke nyt. Jeg

synes, det var en fin idé at tage et digitalt kunstværk med i Bagedysten, så vi får bragt det helt ned på jorden.

Terese Sau Hansen er uddannet cand.it. i digital design fra Aarhus Universitet. Hun arbejder i dag med kommunikation på kunstmuseet Trapholt, og hun har i flere år interesseret sig for kunstværker, der er skabt af koder. Fascinationen startede, da hun på universitetet havde et fag om æstetisk programmering.

- Jeg faldt fuldstændig for de her teknologier, som man kan bruge til at udvikle noget, der er kunstnerisk og æstetisk smukt, og som ikke kun skal ende ud i en ren brugerrejse fra a til b.

Et af de første digitale kunstværker, Terese Sau Hansen tabte sit hjerte til, hedder "CSS Francine". Kunstværket, der forestiller et gammelt maleri af en kvinde, er lavet af ren CSS-kode, og maleriet forandrer sig, afhængig af hvilken browser man åbner det i.

Hvad er digital kunst?

Terese Sau Hansen laver ikke selv digitale kunstværker, men peger på flere kunstnere, hun holder øje med – blandt andre Cecilie Waagner Falkenstrøm, Jakob Kudsk Steensen og Memo Akten.

Det store spørgsmål er dog, hvad digital kunst overhovedet er. Hvordan definerer man det?

Terese Sau Hansen har ikke et entydigt svar, og hun peger også på, at det generelt kan være svært for mange at definere, hvad kunst – både i den virkelige og digitale verden – er.

- Det, jeg synes, der er vigtigt, er, at man ikke ser isoleret på teknologien som kunst, men at vi ser på hele

$1 \text{ qubit} = 2 \text{ bits}$
 $1 \text{ ts} = 2 \text{ n bits}$
 $2 \text{ n bits} = 1 \text{ qu}$

Vi har ofte en tendens til at blive meget forskrækkede over nye teknologier.

FOTO: PRIVAT

FOTO: PRIVAT

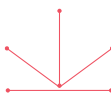
FOTO: KENNETH SJERNIS

processen og udviklingen af det digitale kunstværk, siger hun og fortsætter:

- Det er lidt ligesom et maleri. Alle kan male et maleri, men det er ikke det, det handler om. Det handler om kunstnerens proces og det budskab, der ligger i maleriet.

Kunst skal stille spørgsmål

Andreas Refsgaard er en af de kunstnere, der laver værker med koder og kunstig intelligens. Han har udstillet rundt om i Europa og USA, men han er egentlig ligeglad med, om folk synes, at det, han laver, er kunst eller ej.

TRE AF ANDREAS' PROJEKTER

1. MemeCam.io [2023] er et projekt, som jeg har lavet i samarbejde med Frederik Lauenborg. Det bruger BLIP billedgenkendelse og GPT-3.5 til nemt at generere memes ud fra et hvilket som helst billede. Dumt, men sjovt!
2. Teachable Machine [2017] er et projekt for Google, der lader folk træne machine learning-modeller til at genkende billeder på en sjov og let tilgængelig måde på få minutter. Det blev lavet i samarbejde med min ven Lasse Korsgaard.
3. Tegnemaskinen [2020] er et eksperiment, der vækker stregtegninger til live gennem kunstig intelligens. Projektet er lavet for Vejle Bibliotek.

- Hvis nogen klasker en kunstlavet på det, er det fint med mig, men jeg har heller ikke noget imod, hvis folk synes, at noget af det, jeg laver, ikke er kunst — så tager jeg bare kunsthatten af og siger, at det er fjollet programmering, siger Andreas Refsgaard.

Den digitale kunstner laver også kommercielle projekter, og han har sat en skillelinje mellem de to genrer.

- Jeg kalder selv ting kunst, hvis de ikke har et formål andet end at stille nogle spørgsmål. Når jeg derimod hjælper et firma med at løse et problem, så bygger jeg også noget, men så er det ikke kunst, men bare design eller programmering.

Programmering og kunst

Andreas Refsgaard kalder i dag sig selv digital kunstner og kreativ koder, men han havde egentlig ikke regnet med, at han skulle beskæftige sig med teknologi. Han tog en bachelor i sociologi, og i en årrække arbejdede han i tv-branchen, hvor

han lavede ungdomssatire.

Da han skulle læse en kandidat, startede han på IT-Universitetet, men det var på en af de 'bløde' linjer, hvor der var minimalt med programmering på skemaet.

- Jeg syntes, it var spændende, men programmering

var ikke noget, jeg lige kunne se mig selv arbejde med. Men så havde vi et fag med en fantastisk lærer, hvor vi skulle lave noget sjovt og kunstnerisk med programmering som værktøj — og jeg synes, det var helt sindssygt fedt.

TRE VÆRKTØJER, DU SELV KAN PRØVE

- Suno et ret nyt værktøj, der lader alle skabe sange, inklusive vokal, musik og tekst, om stort set hvad som helst i alle mulige genrer.
- Stable Diffusion er et godt open source-alternativ til værktøjer som Midjourney og DALL·E. Det kan afprøves gratis en masse steder, blandt andet på Hugging Face og Replicate.
- Blender er et gratis program for dig, der har lyst til at bygge dine egne 3D-modeller.

- Computeren kan lave ting i ord, tekst og lyd, og den kan foretage ting, der rammer andre mennesker langt væk på tværs af tid og sted. Det er en input-output-maskine, som kan tage nærmest hvad som helst og lave det om til hvad som helst — det er for sindssygt, at den kan det.

- Så for mig er computeren et meget undervurderet kunstnerisk værktøj.

Hvad er en algoritme?

Andreas Refsgaard understreger, at han ikke er jubeloptimist omkring computere. Selvom han gerne vil vise omverden, at computeren er en kreativ størrelse, vil han også gerne kritisere den måde, vi bruger computere på i dag — og også al den hype, der kan være omkring nye teknologier.

Et undervurderet værktøj

Da Andreas Refsgaard blev færdiguddannet i 2015, begyndte der så småt af ske ting og sager inden for maskinlæring og billedgenkendelse, og han begyndte at lege med kunstig intelligens.

- Jeg kunne ikke lige se, hvilket job jeg skulle have. I virkeligheden ville jeg bare gerne bygge ting, og ligesom dengang jeg arbejdede med fjernsyn og satire, ville jeg gerne lave ting, der var sjove.

Da der ikke var nogen kasse, Andreas Refsgaard for alvor passede ind i, valgte han at starte sit eget firma, som han stadig kører i dag. Hans udgangspunkt er kunstig intelligens, og han laver i dag både kreative og kunstneriske projekter, kommercielle opgaver og holder foredrag. Han har svært ved at skjule sin begejstring, når han skal svare på, hvad der fascinerer ham ved digital kunst og teknologi.

- Computeren kan lave ting i ord, tekst og lyd, og den kan foretage ting, der rammer andre mennesker langt væk på tværs af tid og sted. Det er en input-output-maskine, som kan tage nærmest hvad som helst og lave det om til hvad som helst — det er for sindssygt, at den kan det.

- Så for mig er computeren et meget undervurderet kunstnerisk værktøj.

Hvad er en algoritme?

Andreas Refsgaard understreger, at han ikke er jubeloptimist omkring computere. Selvom han gerne vil vise omverden, at computeren er en kreativ størrelse, vil han også gerne kritisere den måde, vi bruger computere på i dag — og også al den hype, der kan være omkring nye teknologier.

Han vil også gerne være med til at pakke teknologien ud og gøre den lettere tilgængelig for folk uden for tech-verdenen. AI skal ikke være en sort boks, som folk ikke forstår, mener han.

- Jeg vil gerne have, at så mange som muligt forholder sig til programmering og kunstig intelligens. For hvis vi forstår det lidt bedre, så kan vi også være kritiske og måske også bruge det endnu bedre.

- Jeg vil gerne vise, hvad en algoritme er, hvad data er, og hvad en kode er. Og jeg kan godt lide at gøre det lidt sjovt. Noget af det, jeg laver, er lidt letbenet, og det har jeg slet ikke noget imod.

Når Andreas Refsgaard laver digitale kunstværker, er han meget opmærksom på, at det ikke bare skal handle om at vise nye teknologier frem. Det er ikke kunst at lave en tech-demo eller lave et flot billede med en AI-model.

- Digital kunst handler mere om at stille nogle spændende spørgsmål end bare at vise, hvad teknologien kan, siger han.

For mig er computeren et meget undervurderet kunstnerisk værktøj.

FOTO: PRIVAT

- Hvis jeg for eksempel får adgang til en ny billedskabende algoritme lidt før andre, og jeg roder lidt med den og viser, hvad den kan lave, så er det ikke nødvendigvis interessant. Jeg bliver nødt til at bruge algoritmen på en original måde og sætte den sammen med noget andet, for at det har en selvstændig kunstnerisk kvalitet.

Får hjælp af ChatGPT

Lige siden Andreas Refsgaard startede med at lave digital kunst, har han især kæmpet med én udfordring: At han aldrig rigtig har lært at programmere.

Han programmerede en lille smule på IT-Universitetet, men uddannelsen i digital design og kommunikation var mere en humaniorauddannelse med et lille drys programmering, end det var en tech-uddannelse, siger han.

- Så jeg har lært mig selv at programmere, men på en ret mærkelig måde, fordi jeg syntes, at det var lidt kedeligt.

$s \ n \text{ qubits} =$
 $n \text{ bits} = 2n \text{ b}$
 $n \text{ qubits} = 2$
 $ts = 2n \text{ bits}$
 $2n \text{ bits} \ n \text{ qu}$

FOTO: PRIVAT

TERESE SAU HANSEN

- Jeg kunne se, at jeg kunne skabe nogle spændende ting med programmering, så jeg bed tænderne sammen og lærte det, men ikke på en særlig smart måde. Det er lidt ligesom, hvis du lærer at køre på cykel, hvor du bruger din ene hånd nede på pedalen – du skal nok komme frem, men det er ikke den smarteste måde at cykle på.

Andreas Refsgaard har aldrig manglet idéer, men det er ikke alle, der er blevet ført ud i livet, fordi hans programmeringsevner har haltet. Det har derfor været en gamechanger, at ChatGPT har set dagens lys.

- ChatGPT og især GPT-4 er så gode til at skrive kode, at de er væsentligt over mit niveau. Så jeg uddelegerer det lidt til dem, siger han.

”Ej, hvor er det vildt”

Tilbage i Bagedyst-teltet har Terese Sau Hansen færdiggjort sin ”Slip kunsten fri i cyberspace”-kage. QR-koden er sprøjtet på fondanten, og inden dommerne skal smage passionsfrugtsmousse og chokolade, skal fusionen mellem kage og digital kunst stå sin prøve.

- Skal vi ikke bare se, om din QR-kode virker? lyder det fra den ene Bagedyst-dommer.

Han scanner QR-kagen, og hurtigt dukker der en lille blå dansende mand op på kagen.

- Ej, hvor er det vildt.

Dommerne i det populære DR-program er overbeviste. Kage, kunst og teknologi kan sagtens forenes, og Terese Sau Hansen har fået sat snakken om digital kunst i gang ude i stuerne. ▀

ARGH ...

jeg kan ikke sove!

Maria Trustrup

TEKST

Dårlig søvn kan føre en stribe af dårligdomme med sig – for eksempel stress, et hæmmet immunforsvar og tristhed. Men hvordan sikrer du dig, at du sover godt? Søvnekspert Birgitte Hinz giver sine bedste råd – og det betyder blandt andet, at du skal droppe at tælle får, når du igen-igen ligger i sengen og ikke kan falde i søvn.

Shutterstock

ILLUSTRATION

u har sikkert fået det at vide et hav af gange: Det er vigtigt, at du sover godt, og at du sover nok.

Men hvorfor egentlig? Og hvad gør du, hvis du aften efter aften ligger med hovedet på puden og ikke kan falde i søvn?

Birgitte Hinz har arbejdet som søvnekspert i ti år, og hun kommer her med sine bedste råd til, hvordan du kan sikre dig en god nattesøvn.

Inden vi kommer til de gode råd, skal vi dog lige have styr på, hvorfor den gode søvn er så vigtig. Grundlæggende er søvnen afgørende, fordi kroppen reparerer cellerne, imens vi sover, fortæller Birgitte Hinz.

- Kroppen bliver brugt om dagen, og så bliver den genopbygget om natten. Det gælder for eksempel cellerne i vores blodårer eller vores hjerne. Det hele bliver en frisk udgave af sig selv.

Hvor mange timer skal jeg sove?

Er der et optimalt antal timer, man skal sove?

- Det spørger folk altid om, og mit svar er altid, at det er der ikke.

- Men man ved fra forskning, at man minimum skal have syv timers søvn og gerne mellem syv en halv og ni timer.

Selvom der ikke er en gylden regel for, hvor mange timer du skal sove, kan du finde frem til dit eget søvnbehov ved at prøve 'ferietesten'.

Testen går ud på, at du skal tjekke, hvor mange timer du sover om natten, når du har tre ugers sammenhængende ferie, og du ikke bliver vækket af et vækkeur hver morgen.

- Du bruger typisk den første uge på at indhente noget søvn, men i den anden uge er det der, du sover det antal timer, du har brug for, siger Birgitte Hinz.

- Der er mange folk, der opdager, at de sover otte eller ni timer i 'ferietesten', og det er chokerende for dem, for det indfrier de ofte slet ikke i deres hverdag.

Mørke skubber til trætheden

Generelt går mange af os rundt i et mere eller mindre kronisk søvnunderskud, fortæller Birgitte Hinz. Du har måske også oplevet, at du er ekstra træt i de mørke vintermåneder — og det er der en helt naturlig årsag til. Når vi får mindre naturligt lys, stiger vores søvnbehov samtidig, fortæller Birgitte Hinz.

- Folk bliver enormt trætte, når det bliver efterår, og når vi skifter til vintertid. Vi bliver meget påvirket af mørket, og vi har faktisk et øget søvnbehov på op til halvanden time fra højsommer til højt vinter.

Birgitte Hinz anbefaler, at man bruger en lyslampe eller sørger for at komme ud i det naturlige lys i løbet af dagen i vintermånederne. Hvis du bruger en lyslampe, skal det være om morgenen eller formiddagen, men ikke om eftermiddagen, for så kommer din krop ud af sync med den naturlige døgnrytme.

Ro på nervesystemet

Hvis du sover dårligt om natten, skyldes det typisk, at der er stress i dit liv. Måske er du presset på arbejdet, du har små børn, du står midt i en skilsmisse, eller din økonomi er presset.

- Sådan nogle stressfaktorer går direkte ind og påvirker søvnen, og det er meget typisk, at folk sover dårligt i en periode.

Og nu kommer vi til de gode råd — for hvad er det absolut vigtigste, du skal gøre, hvis du gerne vil sikre dig en god nattesøvn?

- Det vigtigste er, at du har ro på nervesystemet. Folk har ofte for meget tankemylder og for meget uro, når de skal sove, siger Birgitte Hinz.

Hun anbefaler, at man bruger den sidste time inden sengetid på at drosle ned. Det kan være en god idé at gå en langsom tur, læse eller lægge et puslespil, fordi det giver ro i kroppen. Du kan også lave kedelige hverdagsopgaver som at smøre madpakker eller stryge tøj, foreslår Birgitte Hinz.

Hvad skal man gøre, hvis man ligger om aftenen og simpelthen bare ikke kan falde i søvn? Skal man tælle får, som man har lært som barn?

- Nej, man skal stå op. Folk, der ikke kan sove, bliver typisk liggende i timevis, men man skal ikke ligge i mere end 20-30 minutter.

- Hvis du ikke kan falde i søvn, skal du stå op, men du skal ikke tænde lys eller hive en skærm frem. Du kan sætte dig i en stol og glo eller lave noget kedeligt, og når du føler træthed igen, så går du i seng.

God søvn på arbejdet

Du kan selv gøre en række ting for at sove godt, men det kan faktisk også være en god idé at sætte fokus på god søvn på din arbejdsplads.

Søvn er vigtigt, hvis vi skal præstere og trives godt på vores job, og derfor er det også relevant, at man inddrager søvn som en arbejdsmiljøfaktor, påpeger Birgitte Hinz.

God søvn kunne være et femte element til KRAM-modellen, hvor man kigger på kost, rygning, alkohol og motion ude på arbejdspladserne, foreslår hun.

- Man kan godt indrette hverdagen eller arbejdspladsen på en måde, der støtter op om god søvn.

- Man kan for eksempel lave en regel om, at der ikke bliver sendt mails efter kl. 7 om aftenen, eller man kan opfordre folk til at lave walk and talks i stedet for at holde møder indenfor, så man kommer ud og får sollys, som er med til at forstærke vores døgnrytme, hæve humøret og give et skud god energi. ▀

Tre ting, du kan gøre for at få god søvn

- Brug den sidste time inden sengetid på at falde til ro og lave lidt kedelige ting.
- Undgå skærme og kraftigt lys inden sengetid.
- Undgå kaffe og alkohol, inden du skal sove.

Tre ting, du IKKE skal gøre, hvis du vil sove godt

- Skændes med din partner lige inden sengetid.
- Læse arbejds-mails, inden du skal sove.
- Overtræne lige inden sengetid.

NYE REGLER OM BARSEL FOR REGNBUEFAMILIER OG SOLOFORÆLDRE

Som de fleste allerede ved, så kom der nye barselsregler for børn født fra 2. august 2022, og nu kommer der også nye regler, der tilgodeser regnbuefamilier og de forældre, der kører forældreskabet solo, og som får et barn efter 1. januar 2024. Samtidig indføres der et nyt begreb, nemlig sociale forældre. Det er de forældre, der ikke biologisk eller juridisk er relateret til barnet, men som får en forældrelignende rolle over for barnet.

Regnbuefamilier. Familier findes i mange forskellige konstellationer, og med de nye regler forsøger man at gøre det lidt nemmere for de familier at holde barsel. De nye regler giver de retlige forældre en mulighed for, at de kan overføre ikke-øremærkede barselsuger til en social forælder til et barn, der bliver født den 1. januar 2024 eller senere. På den måde kan barslen deles mellem op til fire forældre. Den barsel, der kan overføres til andre, er de 13 uger, som hver af de retlige forældre har. Tilsammen kan de retlige forældre altså overføre op til 26 ugers orlov og barselsdagpenge til en eller to sociale forældre til barnet. For at en social forælder kan få overført retten til fravær og barselsdagpenge, skal beskæftigelseskravet i barselsloven være opfyldt.

En social forælder er:

- Den retlige forælders ægtefælle.
- Den retlige forælders samlever, som

er tiltænkt en forældrelignende relation til barnet (en samlever defineres som en person, der har levet i et ægteskabslignende forhold i mindst to år på tidspunktet for orlovens begyndelse).

- En kendt donor, der er tiltænkt en forældrelignende relation til barnet.
- Den kendte donors ægtefælle eller samlever, der er tiltænkt en forældrelignende relation til barnet.

Soloforældre

De nye regler for soloforældre træder også i kraft den 1. januar 2024 for de børn, der bliver født 1. januar 2024 eller senere. Hensigten med reglerne er, at de skal forbedre orlovsmulighederne for de forældre, der er ene om deres barn.

Med soloforældre sigtes der til de familier, hvor barnet har én forælder på fødselstidspunktet for barnets fødsel eller modtagelse, eller hvis en forælder dør, mens barnet er helt lille:

- En forælders dødsfald inden orloven med dagpenge er udnyttet.
- En eneadoptant.
- En mor, der har fået et barn ved assisteret reproduktion med en ukendt donor.
- Barnets mor er en udenlandsk surrogatmor, som efter lovgivningen i fødselslandet ikke anses som mor til barnet.

Det er således ikke tilstrækkeligt, at forældrene ikke har samme bopæl eller lignende. Hvis det er tilfældet, gælder der andre regler.

Som soloforælder får du tillagt ekstra 22 ugers dagpenge under afholdelse af forældreorlov, så du i alt har 46 ugers orlov efter fødslen. Det gælder, hvis du er solofar eller solomor. Reglerne om de ekstra ugers orlov gælder, uanset om du er selvstændig, lønmodtager eller ledig.

Hvis du er soloforælder og opfylder beskæftigelseskravet, så kan du overdrage

Hensigten med reglerne er, at de skal forbedre orlovsmulighederne for de forældre, der er ene om deres barn.

— Signe Rasmussen, jurist i PROSA

Tekst >
Signe Rasmussen/
Camilla Winther,
jurister i PROSA
Illustration >
Vecteezy

FÅ STYR PÅ DIN RESTFERIE

op til 32 uger med barselsdagpenge af din forældreorlov til et nærtstående familiemedlem. Det er for eksempel en voksen søskende eller dine forældre. Hensigten er blandt andet, at du som soloforælder kan blive aflastet i den første tid med dit barn.

For denne overdragelse gælder følgende:

- Familiemedlemmet skal afvikle orloven, inden barnet bliver et år.
- Familiemedlemmet skal opfylde beskæftigelseskravet for at få ret til fravær og barselsdagpenge.
- Familiemedlemmet skal varsle orloven over for sin arbejdsgiver med otte ugers varsel.

En social forælder kan kun få orlov, hvis en retlig forælder ønsker at overdrage nogle af eller alle sine orlovsuger. ■

Har du ferie til gode, skal du have styr på afviklingen inden ferieårets udløb, den 31. december. Ferieloven kræver, at du skal afholde mindst fire ugers ferie. Der er mulighed for at overføre eller få udbetalt fem feriedage, hvis det kan aftales med arbejdsgiver. Det fortæller Camilla Winther, jurist i PROSA.

Det er vigtigt at få styr på din restferie, inden ferieåret udløber, den 31. december.

Inden længe slutter et kalenderår, den 31. december, og det betyder, at du skal have styr på, hvornår din eventuelle restferie skal afholdes.

Den ferie, du optjente i perioden 1. september 2022 til 31. august 2023, skal nemlig i udgangspunktet være afholdt inden den 31. december.

Dette, medmindre du laver en aftale med arbejdsgiver om overførsel eller udbetaling.

Ferieloven kræver, at du afholder fire ugers ferie hvert år, hvilket giver dig mulighed for enten at overføre eller få udbetalt fem feriedage. Men det er altså noget, der skal aftales med din arbejdsgiver.

Feriefridage er ikke reguleret af loven

Hvis du har feriefridage til gode, skal du tjekke din ansættelseskontrakt eller personalehåndbog for at se, hvordan reglerne er.

Feriefridage er ikke reguleret efter ferieloven, medmindre det er aftalt, så det er langt fra sikkert, at de kan udbetales eller overføres til næste kalenderår.

Hvis virksomheden har varslet lukket mellem jul og nytår enten i din ansættelseskontrakt eller i en personalehåndbog, og dette ikke står som værende betalt ferie, så skal du huske at gemme nogle af dine feriedage til den uge. ■

MASSEAFSKEDIGELSER – HVAD GÆLDER?

PROSA har igennem de seneste måneder oplevet en stigning i henvendelser fra medlemmer, der enten lige er blevet opsagt, eller hvor der på virksomheden er varslet en større runde af opsigelser. Kontakt altid PROSA, så vi kan hjælpe og rådgive i tilfælde af varslede afskedigelser, skriver jurist i PROSA Camilla Winter.

Står du og er blevet opsagt, og er du i tvivl om vilkårene omkring opsigelsen, så anbefaler vi altid, at du tager fat i os.

Vi kan tjekke, om opsigelsen er saglig, dvs. om årsagen til opsigelsen holder rent juridisk.

Er du ansat som funktionær, og har du mere end 12 måneders anciennitet, har du altid krav på at få en saglig begrundelse for opsigelsen.

Det betyder, at du ikke bare kan fyres uden en forudgående advarsel, hvis opsigelsen begrundes i dine forhold, medmindre du har handlet på en helt forkert måde, som at stjæle fra virksomheden eller indtage alkohol i arbejdstiden.

”Masseafskedelsesloven”

Er du i den uheldige situation, at der varsles en større omgang fyringer på arbejdspladsen, kan opsigelserne være omfattet af lov om varsling m.v. i

forbindelse med afskedigelser af større omfang (”masseafskedelsesloven”).

PROSA har i løbet af efteråret set en lille stigning i henvendelser fra medlemmer, der netop er varslet opsagt i forbindelse med en masseafskedelse.

Reglerne i loven skal anvendes, når der i en 30-dages periode er – eller forventes at blive – afgivet meddelelse om afskedigelse til:

- mindst ti personer i virksomheder med over 20 og færre end 100 ansatte
- mindst ti procent af de ansatte i virksomheder med mindst 100 og færre end 300 ansatte
- mindst 30 personer i virksomheder med mindst 300 ansatte.

Alle ansatte, herunder tjenestemænd, tidsbegrænset ansatte, elever, ansatte i fleksjob og ansatte på orlov, indgår i opgørelsen og uden hensyntagen til beskæftigelsesgraden.

Når der er varslet masseafskedigelser, vil vi altid gerne kontaktes hurtigst

muligt, så vi kan danne os et overblik over, hvor mange PROSA medlemmer vi har på virksomheden, og hvordan vi bedst muligt kan bistå og rådgive jer.

Har PROSA overenskomst på området, skal vi være en del af forhandlings-teamet, og ellers hjælper vi altid gerne med den forhandling og sparring vi kan, hvis det er på en privat virksomhed.

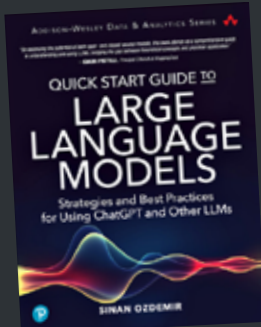
I forbindelse med større afskedigelser er der nogle gange mulighed for, at man kan indgå en ’frivillig fratræden’.

Det betyder, at man, forinden afskedigelserne finder sted, men efter at der er varslet større afskedigelser, melder sig på banen og indgår en aftale om fratræden med arbejdsgiver. Her vil vi også gerne være behjælpelige enten med selve forhandlingen på dine vegne eller ved at bistå dig med gode råd og input til, hvad du skal have med i aftalen.

Når de frivillige aftaler er indgået, kan det ske, at arbejdsgiver justerer og opsiges færre ansatte end først varslet. ▀

BØGER MED RABAT TIL PROSA-MEDLEMMER

SPAR
30%

Quick Start Guide to Large Language Models: Strategies and Best Practices for using ChatGPT and Other LLMs, 1e

Author: *Sinan Ozdemir*
ISBN 9780138199197

The Practical, Step-by-Step Guide to Using LLMs at Scale in Projects and Products Large Language Models (LLMs) like ChatGPT are demonstrating breathtaking capabilities, but their size and complexity have deterred many practitioners from applying them. In Quick Start Guide to Large Language Models, pioneering data scientist and AI entrepreneur Sinan Ozdemir clears away those obstacles and provides a guide to working with, integrating, and deploying LLMs to solve practical problems.

Vejl pris 305,-

PROSApris 214,-

Ransomware and Cyber Extortion: Response and Prevention, 1e

Author: *Sherri Davidoff, Matt Durrin, Karen Sprenger*
ISBN 9780137450336

Today, ransomware is causing dangerous operational failures, financial catastrophes, multi-million-dollar losses, and in some cases, deaths. Ransomware is even undermining the security of nation-states and becoming a contentious issue in international diplomacy. In Ransomware and Cyber Extortion: Response and Prevention, Sherri Davidson and her internationally renowned

team of cybersecurity experts offer new insights and well-structured best practices for the entire lifecycle: prevention, detection, mitigation, remediation, and recovery.

Vejl pris 427,-

PROSApris 299,-

Pandas for Everyone: Python Data Analysis, 2e

Authors: *Daniel Y. Chen*
ISBN 9780137891153

Today, analysts must manage data characterized by extraordinary variety, velocity, and volume. Using the open source Pandas library, you can use Python to rapidly automate and perform virtually any data analysis task, no matter how large or complex. Pandas can help you ensure the veracity of your data, visualize it for effective decision-making, and reliably reproduce

analyses across multiple data sets.

Vejl pris 390,-

PROSApris 273,-

Software Requirements Essentials, 1e

Author: *Karl Wiegers, Candase Hokanson*
ISBN 9780138190286

Software Requirements Essentials presents 20 core practices for developing and managing requirements on any project. Leading requirements experts Karl Wiegers and Candase Hokanson focus on the practices most likely to deliver superior value for both traditional and agile projects, in any application domain. These core practices help developing software engineers understand

business problems, engage the right participants, articulate better solutions, improve communication, implement the most valuable functionality in the right sequence, and adapt to change and growth.

Vejl pris 285,-

PROSApris 199,-

Advanced Agile Product Management: The Stances of the Product Owner, 1e

Author: *Chris Lukassen, Robbin Schuurman*
ISBN 9780137947003

Organizations pour vast resources into building new products and services. Yet, too many new offerings are poorly conceived, don't delight (or even satisfy) customers, and fail in the marketplace. More effective product ownership and product management can keep that from happening to you. Now, there's an expert guide to world-class agile product development, reflecting

deep in-the-trenches experience from two renowned product innovation experts and Scrum consultants.

Vejl pris 325,-

PROSApris 228,-

FACTUM

BOOKS

Få 20% rabat hos FACTUM BOOKS

– følg linket til FACTUM BOOKS via prosa.dk
og få rabat på bøgerne.

Halmstadgade 6 · 8200 Aarhus N · Tlf. 89 37 35 95
info@factumbooks.dk · www.factumbooks.dk

Forsikringer med overskud

Få del i overskuddet i et medlemsjet forsikringselskab

GF Forsikring er ejet af medlemmerne. Det betyder, at det er dig som medlem, der får glæde af årets overskud - ikke aktionærer. Jo færre skader, jo større overskudsdeling.

Hos **GF Tele IT** får du derudover en række særlige fordele, når du er medlem af **PROSA**:

- **12%* samlerrabat** på dine forsikringer, hvis du samler tre eller flere private forsikringer i GF (gælder dog ikke bil- og veteranforsikring)
- **Dækning af udvidet vandskade** på indboforsikringen (gælder kun nyttegninger)
- **Underforsikringsgaranti på 25%** på indboforsikringen (gælder kun nyttegninger)

Få et forsikringstjek

Hvornår har du sidst fået tjekket, om dine forsikringer passer til dit liv og dine behov? Kontakt os og lad os sammen gennemgå dine forsikringer.

Scan koden eller gå ind på gfforsikring.dk/gfteleit-prosa og læs mere om fordelene i GF Tele IT. Her kan du også booke et møde med en rådgiver.

GF Tele IT · Tlf. 86 10 36 00 · Vennelystvej 56B · 8960 Randers SØ

** Er du allerede medlem i GF, erstatter de 12% de 10%, du allerede får i samlerrabat.*

Du kan finde betingelserne for vores produkter på www.gfforsikring.dk og i din police. Som ansat i PROSA kan du få de særlige fordele og dækninger ved at tilmelde dig PROSAs gruppeaftale i GF Forsikring. Det vil fremgå af din police, at du er med i denne gruppe. Du kan kun være med i én særlig gruppe i GF.

*Overskud
til hinanden*

HVAD ER DU VÆRD?

Find ud af det ved at deltage i vores lønstatistik i januar 2024.

Jo flere der svarer, desto større overblik får vi over lønudviklingen it-branchen, så du kan finde ud af, hvilken løn du er berettiget til.

Hold øje med prosa.dk, vores sociale medier og nyhedsbreve, og husk også, at du altid kan række ud til os, hvis du vil have specialiseret it-rådgivning til din karriere eller din næste lønsamtale.

Aktiviteter / Kurser / Foredrag

Har du spørgsmål eller idéer til emner, så skriv til kursus@prosa.dk.

/ **Tirsdag 16. januar kl. 17.00-21.00**

Internet of Things Crashcourse med ESP32

IoT er et kendt begreb i alt fra industrien til edge-devices og smartphones. Måske har du hørt om ESP32, som nemt og billigt kan lave smarte IoT-løsninger.

På denne fire timers fysiske workshop får du intensiv undervisning i grundprincipperne for IoT-løsninger med ESP32 på Arduino-plattformen ved hjælp af PlatformIO i VSCode. På workshoppen arbejdes med:

- Setup af ESP32-udviklingsværkøjer.
- Byg en simpel ESP32-webserver.
- Websockets på ESP32.
- MQTT på ESP32.

OBS: Da dette er en praktisk workshop, er det vigtigt, at du husker at medbringe din egen bærbare pc med standard USB A-porte tilgængelige. Og det er en fordel at installere Visual Studio Code og PlatformIO-

udvidelsen på forhånd. Alle deltagere får deres kit med hjem, så man kan fortsætte med at bygge. Vi serverer sandwich og kaffe undervejs.

Underviser

Jacob Bechmann Pedersen har mange års erfaring med elektronik og programmering, blandt andet med Arduino-plattformen, og har arbejdet som embedded software og er elektronik-ingeniør for blandt andet Oticon og DTU.

HVOR:

PROSA, Vester Farimagsgade 37A, 1606 København V

Kalender januar/februar 2024

Få ny viden, bliv fagligt opdateret, og styrk dit it-netværk. Husk at tjekke kursuskalet 1. halvår 2024, som er indhæftet i bladet.

Dato	Tid	Aktiviteter / Kurser / Foredrag	Sted
Onsdag 3. januar	kl. 17.00	Introduction to Service Mesh w ArgoCD	Online
Tirsdag 9. januar	kl. 17.00	Grafisk facilitering I	Online
Torsdag 11. januar	kl. 17.00	Grafisk facilitering II	Online
Tirsdag 16. januar	kl. 17.00	IOT med ESP32	København
Onsdag 17. januar	kl. 17.00	Azure network i skyen	Online
Torsdag 18. januar	kl. 17.00	AI i praksis	Online
Mandag 22. januar	kl. 17.00	Få en bedre søvn	Online
Tirsdag 23. januar	kl. 17.00	Den gode jobsamtale	Online
Onsdag 24. januar	kl. 17.00	Kubernetes Fundamentals I	Online
Mandag 29. januar	kl. 17.00	Grafisk Facilitering for begyndere	Online
Tirsdag 30. januar	kl. 17.00	Fundamental Concepts i programmering	Online
Onsdag 31. januar	kl. 17.00	Kubernetes Fundamentals II	Online
Torsdag 1. februar	kl. 17.00	Introduction to til Selenium	Online
Tirsdag 6. februar	kl. 17.00	Data Structures and Basic Algorithms	Online
Onsdag 7. februar	kl. 17.00	Azure 2: Storage i Azure	Online
Torsdag 8. februar	kl. 17.00	Webudvikling	Online
Onsdag 21. februar	kl. 17.00	Azure 3: Active Directory	Online
Mandag 26. februar	kl. 17.00	NIS2: Måling af effektivitet af det dynamiske cyberforsvar	Online
Onsdag 28. februar	kl. 17.00	Cloud Security I	Online

András Ács Pedersen, lektor og it-sikkerhedskonsulent. Medforfatter af "It-sikkerhed i praksis" (Samfundslitteratur), underviser i: **NIS2**.

Kasper Bach er jobsøgningsrådgiver og karrierecoach og underviser i: **Sådan brænder du igennem til en jobsamtale**.

Muniba Talha is a seasoned data scientist, educator, and **Python** enthusiast with over a decade of experience in the field.

Søvnspesialist **Birgitte Hinz** har arbejdet med søvn og stress i mere end 15 år. Hun underviser i at få **bedre søvn**.

Daniel Franch har en baggrund som data scientist og forretningsudvikler og holder oplæg om: **AI i praksis - fra idé til implementering**.

Kontakt

Formand, næstformand, forbundssekretærer og lokalafdelinger

Henvendelse omkring hastesager kan uden for PROSAs åbningstider ske direkte til de fagligt valgte.

Niels Bertelsen

Formand
Direkte: 33 36 41 11
Mobil: 40 11 41 23
E-mail: nib@prosa.dk

Amanda Christiansen

Forbundssekretær, Odense
Direkte: 33 36 41 27
Mobil: 20 96 84 97
E-mail: ach@prosa.dk

Curt Kjærsgaard Raavig

Næstformand
Mobil: 29 23 53 96
E-mail: ckr@prosa.dk

Morten Rønne

Forbundssekretær, København
Direkte: 33 36 41 21
Mobil: 27 10 78 86
E-mail: mbr@prosa.dk

Henrik Jacobsen

Forbundssekretær, Aarhus
Mobil: 25 22 17 22
E-mail: hja@prosa.dk

Mirza Cirkinagic

Forbundssekretær, København
E-mail: mic@prosa.dk

København - Forbund og Min A-kasse

Vester Farimagsgade 37A,
1606 Kbh. V
Kontortid: kl. 9-15
mandag dog kl. 10-15
Tlf.: 33 36 41 41

Aarhus

Søren Frichs Vej 38 K th,
8230 Åbyhøj
Kontortid: kl. 9.30-15

Odense

Overgade 54
5000 Odense C
Kontortid: kl. 10-15

PROSA/SAX

Vester Farimagsgade 37A,
1606 Kbh. V.
Tlf.: 33 36 41 41

PROSA/VEST

Søren Frichs Vej 38 K th.,
8230 Åbyhøj.
Tlf.: 33 36 41 41

PROSA/OFFENTLIG

Vester Farimagsgade 37A,
1606 Kbh. V.
Tlf.: 33 36 41 41

PROSA/ØST

Vester Farimagsgade 37A,
1606 Kbh. V.
Tlf.: 33 36 41 41

PROSA/STUD

Overgade 54,
5000 Odense C.
Tlf.: 33 36 41 41

E-mail:

medlemsreg@minakasse.dk
prosa@minakasse.dk
formand@prosa.dk
faglig@prosa.dk
prosa@prosa.dk

PROSA

Forbundet af It-professionelle

Afkodet

Tekst >
Nicolai Scharling

2

Jeg har altid kæmpet med mig selv for at være mere aktiv og beslutsom. Det er vigtigt ikke at være bange for at dele idéer og diskutere andres idéer, det giver bedre forståelse og hjælper med at tænke "out of the box". God kommunikation er også nøglen til at løse mange problemer.

1

Mit første (programmerings)prog var Delphi under et universitetskursus - det var endda ikke meget populært dengang, men det hjalp mig med at forstå grundlæggende principper og satte gang i min programmørkarriere. Senere tog jeg fat i Java, fordi det var let at forstå, populært, og jeg havde interesse i app-udvikling.

3

Jeg vender altid tilbage til værktøjer, der hurtigt kan køre koder eller lave beregninger, som online-editors til HTML eller C#, JSON-formater og base64-dekodere. Jeg har en mappe med nyttige links, jeg finder for hurtig adgang.

6

Til begyndere vil jeg anbefale at være nysgerrige. Dyk ned i de biblioteker, du bruger, og forstå, hvordan de fungerer indeni. Det vil hjælpe dig med at vokse som professionel.

Jeg elsker at lære nye teknologier. Det får mig til at føle mig powerfull og professionel.

5

Jeg hader, når der ikke er tilstrækkelig dokumentation. Det kan være frustrerende at finde ud af, hvordan noget fungerer, uden ordentlig vejledning.

Svitlana Gazina, webudvikler, arbejder i konsulentbranchen, arbejder med: C# .NET, Vue.js, Typescript, SQL, CMS(Umbraco, DynamicWeb), Azure, Azure DevOps.

4